

mul signo solito pastorum incensi, atque in- 30
 flammati sunt, furiosa rabie conciti, & la-
 tratibus etiam absonis horribiles, eunt in ho-
 mines, eosque uarijs aggressi uulneribus dis-
 trahunt, ac lacérant: nec fugientibus saltem
 compeſcunt, sed eo magis irritatiores sequun- 35
 tur. Tunc inter confertam trepidæ multitudi-
 nis stragem, è tribus iunior offenso lapide, at-
 que obtusis digitis, terræ prosternitur, sæ-
 uisq; illis, ac ferocissimis canibus instruit ne-
 fariam dapem. Protinus enim nacti prædam 40
 iacentē, miserum illum adolescentem frustra-
 tim discerpunt. Atque ut eius lethalem ulula-
 tum cognouere cæteri fratres, accurrunt mæ-
 sti suppetias, obuolutisque lacinia leui mani-
 bus lapidū crebris iactibus propugnare fra- 45
 tri, atq; abigere canes aggrediuntur. Nec ta-
 men eorum ferociam, uel conterere, uel expu-
 gnare potuerunt: quippe cum miserimus adole-
 scens ultima uoce prolata, uindicarent de pol-
 lutissimo diuite mortem fratris iunioris, illico 45
 laniatus interisset. Tunc reliqui fratres, non
 tam hercules desperata, quam ulro negle-
 cta sua salute, contendunt ad diuitem, atque
 ardentibus animis, impetūque uesano lapidi-
 bus crebris in eum uelitantur. At ille cruen- 55
 tus & multis ante flagitijs similibus exerci-
 tatus percussor, iniecta lanca duorum alte-
 rium per pectus medium transadegit: nec ta-

men peremptus, ac prorsus exanimatus ado-
 leſcens ille terræ concidit. Nam telum trasie-
 ctum, atque ex maxima parte ponè tergum
 elapsum, solòque nixus uolentia defixum, ri- 5
 gore librato suspenderat corpus. Sed & qui-
 dam de seruulis procerus & ualidus siuatio
 illi ferens auxilium, lapide contorto, tertij il-
 lius iuuenis dexterum brachium, longo iactu
 petierat. sed impetu casso, per extremos di-
 10 gitos transcurrens lapis, contra omnium opi-
 nionem deciderat innoxius, nonnullam tamen
 sagacissimo iuueni prouentus humanior uin-
 dictæ speculam subministravit. Ficta nan-
 que manus suæ debilitate, sic crudelissimum
 15 iuuenem compellat: Erure exitio totius no-
 stræ familiæ, & sanguine trium fratrum
 insatiabilis tuam crudelitatem pasce, & de
 prostratis tuis ciuibus, glorioso triumphatum
 scias, licet priuato suis possessiõibus paupere,
 20 fines usque & usq; proterminaueris, habitu-
 rum te tamē uicinum aliquem. Nam hæc eti-
 am dextra, quæ tuum prorsus amputasset
 caput, iniquitate fati contusa decidit. Quo
 sermone alioqui exasperatus furiosus latro,
 25 raptò gladio, sua miserrimum iuuenem ma-
 nu perempturus, inuadit anidus. Nec ta-
 men sui molliorem prouocauerat: quippe in-
 sperato, & longè contra eius opinionem
 resistens iuuenis, amplexu fortissimo ar-
 r.iiij.

ripit eius dexteram, magnòque nixu, ferro li
 brate, multis & crebris ictibus impuram eli
 dit diuitis animam: & ut adcurrentium eti-
 am familiarium manu se liberaret, confestim
 adhuc inimici sanguine delibuto mucrone, gu-
 lam sibi prorſus executi. Hæc erant quæ pro-
 digiosa præſagiuerant ostenta, hæc quæ mi-
 ferrimo domino fuerant nunciata, nec ullum
 uerbum, ac nec tacitum quidè fletum tot ma-
 lis circumuentus senex quiuit emittere. Sed
 arrepto ferro, quo commodum inter suos epu
 lones caſeum, atq; alias prandiū partem diuise
 rat, ipse quoq; ad instar infelicissimi sui filij,
 iugulum sibi multis ictibus contrucidat, quo.
 ad super mensam tremulus corruens, porten-
 tuosi cruoris maculas noui sanguinis fluuio
 proluit. Ad istum modum puncto breuissimo,
 dilapsæ domus fortunam hortulanus ille mi-
 seratus, suisq; casus grauiter ingemiscens, de-
 pēsis pro prædio lachrymis, uacuasq; manus
 complodens sepicule, protinus inſeſſo me re.
 50 tro quam ueneramus uiam capeſſit. Nec inno-
 xius ei saltem regressus euenit. Nam quidam
 procerus, & ut indicabat habitus, atque ha-
 bitudo, miles è legione factus nobis obuius,
 superbo atque arroganti sermone percōtatus
 55 est, quorſum uacuum duceret asinum. At me-
 us dominus, adhuc mœrore permixtus, &
 aliàs Latini sermonis ignarus, tacitus præ-

ge. de uis. lib. 2.
 de uis. in di
 no. sermo lat.
 nos. f.

teribat. Nec miles ille familiarē cohíbere qui-
 uit inſolentiam, sed indignatus silētio eius ut
 conuictio, uite quam tenebat, obtundens eum,
 dorſo meo perturbat. Tunc hortulanus sup-
 5 plicuè respondit, sermonis ignorantia se, quid
 ille diceret, scire non posse. Ergo igitur ægrè
 subiiciēs miles, vbi (inquit) ducis asinū istū?
 Respondit hortulanus petere se proximā ci-
 uitatem. Sed mihi (inquit) operæ eius opus est.
 10 nam de pximo castello sarcinas præſidis no-
 stri cum cæteris iumentis debet aduehere. Et
 iniecta statim manu, loro me quo ducēbar ar-
 reptum incipit trahere. Sed hortulanus prio-
 ris plagæ uulnere prolapsus capite sanguinē
 15 detergens, rursus deprecatur, ciuilius atque
 mansuetius uersari commilitonem, idque per
 spes prosperas eius orabat adiurās. Nam &
 hæc ipse aiebat, iners aſellus & nihilominus
 morbo detestabili caducus, uix etiam paucos
 20 olerum manipulos de proximo solet, anhelitu
 languido fatigatus, subuehere, nedum ut re-
 bus amplioribus idoneus uideatur gerulus.
 sed ubi nullis precibus mitigari militem, ma-
 gisq; in suam perniciē aduertit efferari, iam.
 25 que inuērsa uite de uastiore nodulo cerebrum
 suum diffindere, currit ad extrema subsidia:
 simulansq; ad commouendam miserationem,
 genua eius uelle contingere, summissus atque
 incuruatus, arreptis eius pedibus utriq; sub-

limem elatum terræ grauius applodit, & sta 30
 tim qua pugnīs, qua cubitis, qua morsibus,
 etiam de uia lapide correpto, totam faciem,
 manūsque eius & latera conuerberat. Nec il-
 le ut primum humi supinatus est, uel repugna-
 re, uel omnino munire se potuit, sed plane idē. 35
 tidem comminabatur, si surrexisset, se se con-
 cisorum eum machæra frustatum. Quo sermo-
 ne eius commonefactus hortulanus, eripit ei
 spatham: eaque longissimè abiecta, rursus se.
 uioribus eum plagis aggreditur. Nec ille pro. 40
 stratus, ac præuentus uulneribus, ullum re-
 perire quies saluti subsidium, quod solum res-
 tabat simulat sese mortuum. Tunc spatham
 illam secum adportans hortulanus, in scenso
 me concito gradu rectè festinat ad ciuitatem: 45
 nec hortulum suum saltem curans inuisere,
 ad quempiam sibi deuertit familiarem, cun-
 ctisque narratis, deprecatur, periclitanti sibi
 ferret auxilium, seque cum suo sibi asino tan-
 tisper occultaret, quoad celatus spatio bidui, 50
 triduiue capitalem causam euaderet. Nec obli-
 tus ille ueteris amicitie præptè suscipit, meq;
 per scalas complicitis pedibus in superius cœ-
 naculum attracto, hortulanus deorsus in ipsa
 tabernula direpit in quondam cistulam, & 55
 supergesto delitescit orificio. At miles ille, ut
 postea didici, tadem uelut emeris graui cra-
 pula, in tabundus tamen, & tot plagarū do-

lore saucius, baculo se uix sustinens, in ciuita-
 tem aduentat: confususque de impotentia,
 deque inertia sua quicquam ad quæquam re-
 ferre popularium, sed tacitus iniuriam deuo-
 5 rans, quosdam commilitones nactus, istam
 tunc cladem enarrat suā. Placuit ut ipse qui-
 dem contubernio se tantisper absconderet.
 Nam præter propriam contumeliam, milita-
 ris etiam sacramenti genium ob amissam spa-
 10 tham uerebatur: ipsi autē signis nostris eno-
 tatis, investigationi, uindictæq; sedulam da-
 rent operam. Nec defuit uicinus perfidus, qui
 nos illico occultari nunciaret. Tum commili-
 tones acersitis magistratibus, mentiuntur se-
 15 se, multi pretij uasculum argenteum præsidis
 in uia perdidisse, idque hortulanum quendam
 reperiisse, nec uelle restituere, sed apud fami-
 liarem quendam sibi delitescere. Tunc magi-
 stratus & damno præsidis nomine cognito,
 20 ueniunt ad diuersorij nostri fores, claraque
 uoce denunciant hospiti nostro, nos quos oc-
 cultaret apud se, certò certius dedere potius
 quàm discrimen proprij subiret capitis. Nec
 ille tantillum conterritus, salutique studens
 25 eius què in suā receperat fidem, quicquid de
 nobis fatetur, ac diebus plusculis, nec uidi-
 se quidè illū hortulanū contendit. Cōtra mili-
 tones; ibi nec uspiā illū delitescere adiurantes,
 geniū principis cōtendebant. Postremum ma-

1. 3. 6. miles
 & 1. 2. miles

gistratibus placuit obstinatè denegātē scruti 30
 nio detegere. Immissis itaq; lictoribus, cæte-
 riq; publicis ministris, angulatim cūcta sedu.
 lō perlustrari iubent, nec quisquā mortalium,
 ac ne ipse quidem asinus intra limen compa-
 rere nunciatur. Tunc gliscit uiolētior utriq; 35
 secus contentio militum, pro comperto de no-
 bis asseuerātium, fidemq; Cæsaris identidem
 implorantium: at illius negantis, assiduē que
 dehinc numen obtestantis. Qua cōtentione, &
 clamoroso strepitu cognito, curiosus alioquin, &
 inquieti procacitate præditus asinus, dū obli-
 quata ceruicē per quādam fenestram, quid-
 nam sibi uellet tumultus ille prospicere ge-
 stio, unus è cōmilitonibus casu fortuito colli-
 matis oculis ad umbrā meā, cunctos testatur 45
 in coram. Magnus deniq; continuo clamor ex
 ortus est. Et emēsis protinus scalis iniecta ma-
 nu, quidam me uelut captiuum de trahunt.
 Iamque omni sublata contatione, scrupulo-
 sius cōtemplantes singula, cista etiam illa re- 50
 uelata, reperit, productūque & oblatum
 magistratibus miserum hortulanum, penas
 scilicet pensurum in publicum deducunt car-
 cerem, sanimoque risu de meo prospectu ca-
 uillari non desinunt. Vnde etiam de prospe- 55
 ctu & umbra asini natum est frequens pro-
 uerbium.

Argumentum decimi libri.

Hoc decimo libro continetur militis cū asi-
 no ad ciuitatē accessus, facinoris muliebris ob
 amorē incæstum, insandūmq; luculēta descri-
 ptio, asini duobus fratribus facta uenditio,
 5 quorū alter pistor erat, alter coquus. Mox fra-
 trū ob asini furtiūā rapinā cibariā dissidium
 atq; contentio. Asini uita genialis, & parasi-
 tica sub domino mitiore, eiusdēq; cū matrona
 amorabunda concubitus, scemine scelestæ ad
 10 bestias damnatio, iudiciū paridis æditio, asini
 fuga ex spectaculo.

L. APVLEII MA

DAVRENSIS PHILOSO-
 PHI PLATONICI, DE ASI-
 NO AVREO LIBER
 DECIMVS.

15

20

Ie sequēti meus quidē
 dominus hortulanus,
 quid egerit, nescio: me
 tamen miles ille, qui
 propter eximiā impo-
 tentiam pulcherrimē
 uapularat, ab illo præ-
 sepio, nullo equidē cō-
 20 tradicente, diductū abducit, atq; à suo cōtu.
 bernio (hoc enim mihi uidebatur) sarcinis p-

prijs onustum, & prorſus exornatum, arma- 30
 tumq; militariter producit ad uiam. Nam &
 galeam nitore præmicantem, & ſcutum cæte-
 ris his longius lucens, ſed etiam lanceam lō-
 giſſimo haſtili conſpicuam, quæ ſcilicet non
 35 diſciplinæ tunc quidem cauſa, ſed propter ter-
 rendos miſeros uiatores, in ſummo atq; edito
 ſarcinarum cumulo ad inſtar exercitus ſedu-
 lō compoſuerat. Conſecta campeſtri, nec ad eō
 difficili uia, ad quandam ciuitatulam perue-
 nimus, nec in ſtabulo, ſed in domo cuiuſdam 40
 decurionis diuertimus. Statimq; me commē-
 dato cuidam ſeruulo, ipſe ad præpoſitum ſuū
 qui mille armatorum ducatu ſuſtinebat, ſo-
 licitè proficiſcitur. Poſt dies pluſculos, ibidem
 deſignatum ſceleſtū & nefarium facinum me- 45
 minis, ſed ut uos etiam legatis ad liberum pro-
 fero. Dominus ædium habebat iuuenem filiū,
 probè literatum, atq; ob id conſequenter pie-
 tate, modeſtiq; præcipuum, quem tibi quoq;
 pueniſſe cuperes, uel talē. Huius matre mul- 50
 to ante deſuncta, rurſum matrimonium ſibi
 reparauerat. Duſtaq; alia, filium procreaue-
 rat alium, qui iam duodecimū ætatis annū
 ſupergeſſerat. ſed nouerat, forma magis, q̄ mo- 55
 ribus in domo mariti præpollens, ſeu natura-
 liter impudica, ſeu fato ad extremum impul-
 ſa flagitium, oculos ad priuignū adiecit. Iam
 ergo lector optime, ſcito te tragædiam non ſa-

bulam legere, & à ſocco ad cothurnum aſcē-
 dere. ſed mulier illa, quandiu primis elemen-
 tis Cupido paruulus nutriebatur, imbecillis
 adhuc eius uiribus facile ruborem tenuē de-
 5 primens, ſilentio reſiſtebat. At ubi completis
 igne ueſano totis præcordijs, immodice bac-
 chatus amor exæſtuabat, ſcruienti deo iā ſuc-
 cubuit. Ac languore ſimulato, uulbus animi
 mentitur in corporis ſimilitudine. Iam cætera 7
 10 ſalutis, uultuſq; detrimēta, & ægris, & amā-
 tibus examuſſim conuenire, nemo qui neſciat.
 Pallor deformis, marcētes oculi, laſſa genua,
 quies turbida, & ſuſpiritus cruciatus tardi-
 tate uehemētor: crederes & illam fluctuare
 15 tantū uapore febrīū, niſi q̄ & ſeſebat. Heu me
 dicorū ignaræ mētēs, quid uenæ pulſus, quid
 caloris intemperantia, quid fatigatus anhel-
 tus, & utriq; ſecus iactatæ crebiter laterū
 mutæ uiciſſitudines. Dī boni, quā facilis 2
 20 licet non artifiſi medico, cuius tamen docto-
 Veneriæ cupidinis cōpreheſto, cū uideas ali-
 quem ſine corporis calore ſagrantem. Ergo
 igitur impatientia furoris altius agitata, diu-
 tinū rupit ſilentium, & aduocari præcipit ſili-
 25 um: quod nomē in eo ipſo, ſed ne ruboris ad-
 moneretur, libenter eraderet. Nec adoleſcens
 ægrè parentis moratus imperium, ſenili tri-
 ſtitia ſtriatam gerens frontem, cubiculū petit
 uxoris patris, matrisq; fratris utcūq; debitū

sistens obsequium. sed illa cruciabili silentio 30
 diutissime fatigata, & in quodam uado dubi-
 tationis hærens, omne uerbum quod præsen-
 ti sermone putabat aptissimum, rursus impro-
 bans, nutante etiam nunc pudore, unde po-
 tissimum caperet exordium, decontatur. At iu- 35
 uenis nihil etiam tunc fecius suspicatus, sum-
 misso uultu rogat ultrò præsentis causam æ-
 gritudinis. Tunc illa nacta solitudinis dano-
 sam occasione, prorumpit in audaciam, &
 ubertim ad lachrymas, laciniq; cõtogens fa- 40
 ciem, uoce trepida, sic eum breuiter affatur:
 Causa omnis & origo præsentis doloris, &
 etiam medela ipsa, & salus unica mihi tute
 ipse es. Isti enim tui oculi per meos oculos ad
 intima delapsi præcordia, meis medullis acer 45
 rimum commouent incendium. Ergo misere-
 re tua causa pereueritis, nec te religio patris
 omnino deterreat, cui morituram prorsus ser-
 uabis uxorem. Illius enim recognoscens ima-
 ginem, nutua facie merito te diligo. Habes so- 50
 litudinis plenã fiduciam, habes capax necessa-
 rij facinoris otium. Nam quod nemo nouit pe-
 ne non sit. Repentino malo perturbatus ado-
 lesçens, quanquam tale facinus protinus ex-
 horruisset, non tamen negationis intempesti- 55
 ua seueritate putauit exasperandam, sed cau-
 te promissionis dilatione leniendã. Ergo pro-
 lixe pollicetur, ut & bonum caperet animi:

refectionique se, ac saluti redderet, impendio
 suadet, donec patris aliqua profectio, libe-
 rum uoluptati concederetur spatiũ. statimq;
 se refert à noxio conspectu nouerca. Et ma-
 5 gnã domus cladem ratus indigere magno
 & ampliore consilio, ad quendam compertã
 grauitatis educatorem senẽ protinus refert.
 Nec quicquam diutina deliberatione tam sa-
 lubre uisum, quã fuga celeri procellam for-
 10 tunã seuentis euadere. sed impatiens uel
 exiguã dilationis mulier, ficta qualibet cau-
 sa, confestim marito miris persuadet artibus
 ad lögissime dissitas festinare uillulas. Quo fa-
 cto, maturata spei uesania præceps, pmissã
 15 libidinis flagitat uadimonium. sed iuuenis mo-
 do istud, modò illud causã faciẽs, execrabile
 frustratur eius aspectu, quoad illa nũciorum
 uarietate, pollicitationẽ sibi denegatã manife-
 sto pspiciẽs, mobilitate lubrica nefariũ amorẽ
 20 ad longẽ deterius trãstulisset odiũ. Et assumpto
 statim nequissimo, & ad omne facinus emã-
 cipato quodã dotali seruulo, perfidiã suã cõsi-
 lia cõmunicat. Nec quicquã melius uidetur, q̃
 uita miserũ priuare iuuenẽ. Ergo missus cõti-
 25 nuò furcifer. uenenu præsentariũ comparat,
 idq; uino diligetẽr dilutum infontis priuigni
 præparat exitio. Ac dũ de oblationis oppor-
 tunitate secũ deliberant noxij homines, fortẽ
 fortuna puer ille iunior pprius pessimã sæ-
 .i.

minæ filius, post matutinū laborē studiorum 30
 domum se recipiens, prandio iam capto sitiēs,
 repertum uini poculum, in quo uenenū late-
 bat inclusum, nescius fraudis occultæ, conti-
 nuo perduxit haustum. Atq; ubi fratri suo pa-
 ratam mortē ebibit, exanimis terræ procū- 35
 bit. Illius quoq; repentina pueri pernicie, pæ-
 dagogus commotus, ululabili clamore, matrē,
 totāq; ciet familiam. Iamq; cognito casu no-
 xiæ potionis, uariē quisq; præsentium autho-
 res insinulabant extremi facinoris. sed dira 40
 illa fœmina, & malitiæ noueræ exemplar
 unicum, non acerba filij morte, non parricidij
 conscientia, non infortunio domus, non luctu
 mariti, uel ærumna funeris commota, cladem
 familiæ uindictæ compendiū traxit. Missōq; 45
 ptinus cursore, qui uianti marito domus ex-
 pugnationem nunciaret, ac mox eodem ocius
 ab itinere regresso, personata nimia temerita-
 te, insinulat priuigni ueneno filiū suū inter-
 emptū. Et hic quidem, non aded mentiebatur, 50
 q; iam destinatam iuueni mortē præuenisset
 puer, sed fratrem iuniore fingebat ideo priui-
 gni scelere peremptū, quod eius probrosæ li-
 bidini, qua se comprimere tentauerat, noluis-
 set succumbere. Nec tamen immanibus cōten- 55
 ta mendacijs, addebat sibi quoq; ob detectum
 flagitium, eundem illum gladio comminari.
 Tunc infelix duplici filiorū morte percussus,

magnis ærumnarū procellis æstuat. Nam &
 iuniorem in coram sui fumerari uidebat, &
 alterum ob incæstum parricidiumq; capitis sci-
 licet damnatum iri certo sciebat. Adhuc uxo
 5 ris dilectæ nimium mentitis lamētationibus,
 ad extremum sobolis impellebatur odiū. Vix
 dum pompæ funebres ex sepultura filij fue-
 rant explicatæ, & statim ab ipso eius rogo
 senex infelix ora sua recentibus adhuc rigās
 10 lachrymis, trahēsq; cinere sordentem cani-
 ciem, foro se festinus immittit. Atq; ibi tum
 fletu, tum precibus, genua etiam decurionum
 contingens, nescius fraudium pessimæ mulie-
 ris, in exitium reliqui filij plenis operabatur
 15 affectibus, illum incæstum paterno thalamo,
 illum parricidam fraterno exitio, & incom-
 minata noueræ cæde sicarium. Tanta de-
 niq; miseratione, tantāq; indignatione curiā,
 sed & plebem mœrens inflammauerat, ut re-
 20 moto iudicandi tædio, & accusationis mani-
 festis probationibus, & responsionis medita-
 tis ambagibus, cuncti conclamarint, lapidi-
 bus obrutum publicum malum publicè uin-
 dicari. Magistratus interim metu periculi p-
 25 prijs, ne de paruis indignationis elementis ad
 exitium disciplinae, ciuitatisq; seditio proce-
 det, partim decuriones deprecari, partim po-
 pulariter compestere, ut ritē, & more maiorū
 iudicio reddito, & utrinque secus allegatio-
 s.ij.

nibus examinatis, ciuilitersententia prome- 30
retur. Nec ad instar barbaricæ feritatis, uel
tyrannicæ impotentia dānaretur aliquis in-
auditus, & in pace placida, tam diu seculo
proderetur exemplum. Placuit salubre consi-
liū, & illico iussus præco pronūciat patres in 35
curiam conuenirent. Quibus protinus digni-
tatis iure consueta loca residentibus, rursum
præconis uocatu, primus accusator incedit.
Tunc demū clamatus introducitur etiā reus,
& exēplo legis Atticæ, Martijq; iudicij causæ 40
patronis denūciat præco, neq; principia dice-
re, neq; miserationem cōmouere. Hæc ad istū
modum gesta, compluribus mutuo sermocinā-
tibus cognoui. Quibus autem uerbis accusa-
tor inuexerit, quibus rebus diluerit reus, ac 45
proprys orationes, altercationesq; neq; absens
ipse apud præsepium scire, neque ad uos quæ
ignorauis, possū enūciare: sed quæ planè cō-
peri, ad istas literas proferam. Simul enim fi-
nita est dicentium cōtentio, ueritatem crimi- 50
num, fidemq; probationibus certis instrui, nec
suspicionibus tantam coniecturam permit-
ti placuit. Atq; illum promptissimum seruū,
qui solus hæc ita gesta esse scire diceretur, si-
sti modis omnibus oportere. Nec tantillū cru- 55
ciarius ille, uel fortuna tam magni iudicij,
uel consertæ conspectu curiæ, uel certè noxia
conscientia sua deterritus, quæ ipse finxerat,

quasi uera adseuerare, atq; adferere incipit,
quod se uocasset indignatus fastidio noueræ
iuuenis, quod ulciscens iniuriam filij eius mā-
dauerat necem, quod promississet grande si-
5 lentij præmiū, quod recuanti mortem sit cō-
minatus, quod uenenū sua manu temperatū
dandum fratri reddiderit, quod ad criminis
probationem reseruatū poculū neglexisse su-
spicatus, sua postremū manu porrexerit pue-
10 ro. Hæc eximia enim ad ueritatis imaginem,
uerberone illo simulata trepidatione perferē-
te, finitum est iudiciū. nec quisquā decurionū
tam æquus remāserat iuueni, quin eum eui-
denter noxæ compertum, in sui culleo pronū-
15 ciaret. Cum iam sententiæ pares cunctorum
stylis ad unum sermonem congruentibus, ex
more perpetuo, in urnam æreā deberēt con-
iici, quo semel conditis calculis, iam cū rei for-
tuna transacto, nihil postea commutari lice-
20 bat, sed mancipabatur potestas capitis in ma-
num carnificis, unus è curia senior præcæte-
ris cōpertæ fidei, atq; authoritatis præcipuæ
medicus, orificium urnæ manu contegens, ne
quis mitteret calculum temerè, hoc ad ordi-
25 nem pertulit: Quod ætatis sum uobis appro-
batus, me uixisse gaudeo, nec patiar falsis cri-
minibus petito reo, manifestū homicidiū ppe-
trari: nec uos, qui iureiurādo astricti iudica-
tis, inductos seruuli mēdacio peierare, ipse nō
s. iij.

possum, calata numinū religione, conscientia 30
 meam fallens, perperam pronūciare. Ergo ut
 res est, de me cognoscite: Furcifer iste uenenu
 presentarium comparare sollicitus, centūmq;
 aureos solidos offerens, pretium me nō olim
 cōuenerat, quod ægrotō cuidam dicebat ne- 35
 cessarium, qui morbi inextricabilis ueterno
 uehementer implicatus, uitæ sē circiatui sub-
 trahere gestiret. At ego perspicuus malū istū
 uerberonem blaterantē, atq; inconcinne cau-
 sificantem, certūsq; aliquod moliri flagitium, 40
 potionem quidem dedi, sed futuræ quæstioni
 præcauens, non statim pretiū quod offereba-
 tur accepi. sed ne fortē aliquis (inquā) istorū
 quos offers aureorum, nequam uel adulter re-
 periatur, in hoc ipso sacculo cōditos eos, annu 45
 lo tuo prænota, donec altera die numulario
 præsentē cōprobetur. sic inductus signauit pe-
 euniam, quam exinde, ut iste repræsentatus
 est iudicio, iussi de meis aliquē curriculo ta-
 berna promptā afferre, & en ecce prolatam 50
 corā exhibeo, uideat & suū sigillū recognos-
 scat. Nam quæadmodū eius ueneni alter insti-
 mulari potest, quod iste cōparauerit? Ingens
 exinde uerberonē corripere trepidatio, & in
 uicem humani coloris succedit pallor infer- 55
 nus, perq; uniuersa membra frigidus sudor
 emanabat. Tūc pedes incertis alternatiōibus
 commouere, modō hanc, modō illam partem

scalpere capitis, & ore semiclausō balbutiens
 nescio quas affamias effutire, ut eum nemo
 prorsus à culpa uacuu merito crederet. sed
 reualefcente prorsus astutia, constātissimē ne-
 5 gare, & acersive mendacij medicum nō de-
 finit, qui propter iudicij religionem, cum fidē
 suam coram lacerari uideret, multiplicato stu-
 dio uerberonem illum contendit redarguere,
 donec iussu magistratūū ministeria publica
 10 contrectatis nequissimi ferui manibus, annu-
 lum ferreum deprehensum cum signo sacculi
 conferunt. Quæ cōparatio præcedentē robo-
 rauit suspiciōē, nec rota, uel equuleus more
 Græcorum, tormentis eius apparata iam de-
 15 erāt, sed obfirmatus mira præsumptiōe nullis
 uerberibus, ac ne ipso quidem succubuit igni.
 Tūc medicus, Nō patiar (inquit) hercules, nō
 patiar, uel contra fas de innocente isto iuue-
 ne suppliciu uos sumere, uel hūc ludificato nostro
 20 iudicio, penā noxij facinoris euadere. Dabo
 enim rei præsentis euidentē argumentū. Nam
 cum uenenum peremptoriū comparare pes-
 simus iste gestiret, nec meæ sectæ crederem
 cōuenire, causas ulli præbere mortis, nec exi-
 25 tio, sed saluti hominū medicinam quæsitā esse
 didicissem, uerens ne si daturū me negassem,
 intempestiua repulsa, uiam sceleri submini-
 strarem, & ab alio quopiam exitiabilē mer-
 catus hic potionem, uel postremum gladio
 s.iii.

uel quouis telo nefas inchoatū perficeret, de- 30
 di non uenenū, sed somniferum mandragoræ
 illum grauedinis compertæ famosum, & mor-
 te simillimū soporis efficacem. Nec mirum, de-
 speratissimum istum latronem certum extre-
 mæ pœnæ, quæ more maiorū in eum cōpetit, 35
 cruciatus istos ut leuiores facile tolerare. Sed
 si uerè puer meis tēperatā manibus sumpsit
 potionē, uiuit, & quiescit, & dormit, & proti-
 nus marcido sopore discusso remeabit ad diē
 lucidam. Quod si uerè peremptus est, si uerè 40
 morte præuētus est, quæratilicet causas mor-
 tis eius alias. Ad istum modum seniore ado-
 rante, placuit, & itur confestim magna cum
 festinatione ad illud sepulchrum, quo corpus
 pueri depositū iacebat. Nemo de curia, de opti 45
 matibus nemo, ac ne de ipso quidē populo q̄s
 quā, qui nō illuc curiosē cōfluxerit. Ecce pater
 suis ipse manibus, cooperulo capuli remoto,
 cōmodum discusso mortifero sopore surgen-
 tem postliminio mortis deprehendit filium: 50
 eūque complexus artiffimè, uerbis impar,
 præsentē gaudio producit ad populū. atq; ut
 erat, adhuc feralibus amictibus instructus atq;
 obditus, deportatur ad iudiciū puer. Tamq; li-
 quidō serui nequissimi, atq; mulieris nequio- 55
 ris patefactis sceleribus, p̄cedit in mediū nu-
 da ueritas, & nouerçæ quidē perpetuū indi-
 citur exilium, seruus uerò patibulo suffigi-

tur. Et omnium consensu, bono medico sinun-
 tur aurei, opportuni somni pretium. Et illius
 quidem senis famosa atque fabulosa fortuna,
 prouidetie diuinæ condignum accepit exitū,
 5 qui momento modico, imò puncto exiguo post
 orbitatis periculum, adolescentium duoru pa-
 ter repente factus est. At ego tunc temporis
 talibus fatorum fluctibus uolutabar. Miles il-
 le, qui me nullo uendente comparauerat, & si
 10 ne pretio suum fecerat, tribuni sui præcepto
 debitum sustinens obsequium, literas ad ma-
 gnum scriptas principem Romam uersus per-
 laturus, uicinis me quibusdam duobus seruis
 fratribus undecim denarijs uēdidit. His erat
 15 diues admodū dominus. At illorum alter pi-
 stor dulciarius, qui panes & mellita cōcinna-
 bat edulia. Alter coquus, qui sapidissimis nu-
 trimentis succuum, pulmentis condita uapore
 molliabat. Vnico illi contubernio communem
 20 uitam sustinebant, mēque ad uasa illa com-
 pluria gestanda præstinarant, quæ domini re-
 giones plusculas pererranteis, uarijs usibus
 erant necessaria. Adscisor itaq; inter duos il-
 los fratres tertius contubernalis, haud ullo tē-
 25 pore tam beniuolam fortunam expertus. Nā
 uespera post opiparas cœnas, earūque splen-
 didissimos apparatus, multas numero parteis
 in cœllulam suam mei solebant reportare do-
 mini: ille porcorum, pullorū, piscium, & eius.

comodi pulmentorum largissimas reliquias : 30
 hic panes, crustula, iucunculos, hamos, lacertu-
 los, plura sitamenta mellita. Qui cum se rese-
 cturi, clausa cellula balneas petissent, oblatis
 ego diuinitus dapibus affatim saginabar. Nec
 enim tam stultus eram, tamque uerè asi- 35
 nus, ut dulcissimis illis relictis cibus, cœna-
 rem asperrimum sœnum. Et diu quidem pul-
 cherrimæ mihi furatrinæ prædebat artifi-
 cium : quippe adhuc timidè, & satis par-
 cè subripiendi, de tam multis pauciora, nec 40
 illis fraudeis ulla in asino suspicantibus. At
 ubi fiducia latendi pleniore capta, partis
 opimas quasque deuorabam, & iucundio-
 ra eligens, abliguriebam dulcia, suspicio non
 exilis fratrum pupugit animos. Et quan- 45
 quam de me nihil etiam tum male crede-
 rent, tamen quotidiani damni studiosè ue-
 stigabant reum. Illi uerò postremò etiam nu-
 tud sese rapinæ turpissimæ criminabantur.
 Iamque curam diligentiore, & acriorem 50
 custodelam & dinumerationem adhibebant
 partium. Tandem denique rupta uerecun-
 dia, sic alter alterum compellat: At istud iam
 neque æquum, ac ne humanum, fidem mi-
 nuere quidem quotidie, ac partis electiores 55
 subripere, atque his diuenditis, peculium la-
 tenter augere, de reliquis æquam uindicare
 diuisionem. si tibi denique societas ista dis-

placet, possumus omnia quidem cætera fra-
 tres manere, ab isto tamen nexu communio-
 nis discedere: nam uideo in immensum dam-
 ni procedentem querelam, nutrire nobis im-
 5 manem discordiã. subiicit alius, Laudo istam
 tuam me hercules & ipse constantiam, quòd
 furatis clanculo partibus præuenisti querimo-
 niam, quam diutissime sustinens tacitus inge-
 miscebam, ne uideret rapinæ sordidæ meum
 10 fratrem arguere. sed bene quòd utrinque se-
 cus sermone prolato iacturæ remedium que-
 ritur, ne silentio procedens simultas, Eteocle-
 as nobis cõventiones pariat. His & similibus
 altercati cõuitijs, deierat utriq; nullã se pror-
 15 sus fraudem, nullam deniq; surreptionem fa-
 ctita esse: sed planè debere cunctis artibus cõ-
 munitis dispendij latronem inquire. Nam neq;
 asinum, qui solus interesset, talibus cibus affi-
 ci posse, & tamè quotidie pastus electiles cõ-
 20 parere nusquam. Nec utiq; cellam suam tam
 immanis inuolare mureis, uel muscas, ut oli
 harpyiæ fuere, quæ diripiebant rhineias da-
 peis. Interea liberalibus cœnis inescatus, &
 humanis affatim cibus saginatus, corpus obe-
 25 sa pinguitie compleueram, corium aruina sic
 culenta molliueram, pilum liberali nitore nu-
 triueram. sed iste corporis mei decor pudori
 peperit grande dedecus: insolita nanq; tergo-
 ris uastitate cõmoti, sœnum prorsus intactum

quotidie remanere cernentes, iam totos diri- 30
 gunt ad me omnes animos. Et hora consueta,
 uelut balnea petituri, clausis ex more fori-
 bus, per quandam modicam cauernam rima-
 tur me passim expositis epulis inhaerentem.
 Nec ulla cura iam dāni sui habita, mirati mō 35
 struosas asini delicias, risu maximo dirumpū-
 tur. Vocatōque & altero, ac dein pluribus cō-
 feruis, demonstrant infandam memoratu he-
 betis iumentu galam. Tantus denique, ac tam
 liberalis cachinnus cunctos inuaserat, ut ad 40
 aureis quoque praeferentis perueniret do-
 mini. Sciscitatus denique, quid bonum ride-
 ret familia, cognito quod res erat, ipse quoq;
 per idem prospiciens foramen, delectatur exi-
 miē. Ac dein risu ipse quoque latissimo adu- 45
 que intestinorum dolorem redactus, iam pate-
 facto cubiculo proximē consistens coram ar-
 bitratur. Nam & ego tandem ex aliqua par-
 te mollius mihi reidentis fortunae contem-
 platus faciem, gaudio praesentium fiducia 50
 hi subministrante, nec tantillum commotus,
 securus esitabam, quoad nouitate spectaculi
 laetus dominus aediu duci me iussit, imō ue-
 rō suis & ipse manibus ad triclinium perdu-
 xit, mensaq; posita omne genus edulium soli- 55
 dorum, & illibata fercula iussit apponi. At
 ego quanquam iam bellulē suffarcinatus, gra-
 tiorem, commendatiorēq; me tum ei facere

cupiens, esurienter exhibitus escas appetebā.
 Nam & quid potissimum abhorreret asinus
 excogitantes scrupulose, ad explorandum mā-
 suetudinem id offerebant mihi: carnes laesae
 5 infectas, altitia pipere inaspera, piscis exotico
 iure perfusos. Interim conuiuium summo risu
 personabat. Quidam deniq; praesens scurru-
 la, Date (inquit) sodali huic quippiam meri.
 Quod dictum dominus secutus, Nō adēd (re
 10 spondit) absurde locutus es furcifer, ualde
 enim fieri potest, ut contubernalis noster po-
 culum quoque nulli libetē appetat. Et heus
 ait puer, lautum diligenter ecce illum au-
 reum cantharum nullo tempera, & offer
 15 parasito meo, simul quōd ei praebiberim com-
 moneto. Ingens exin oborta est epulorum ex-
 pectatio, nec ulla tamen ego ratione conteri-
 tus, ociose, ac satis genialiter contorta in mo-
 dum linguae extrema labia, grandissimum il-
 20 lum calicem uno haustu perhausi. Et clamor
 exurgit consona uoce, cunctorum salute me
 prosequentium. Magno deniq; delibutus gau-
 dio dominus, uocatis seruis suis, emptoribus
 meis iubet quadruplu restitui pretium. Meq;
 25 cuidam acceptissimo liberto suo & satis pecu-
 liato, magna praefatus diligentia tradidit, qui
 me satis humane, satisq; comiter nutriebat.
 Et quo se patrono commendatiorē faceret,
 studiosissimē uoluptates eius per meas argu-

tias instruebat. Et primum me quidē mensam 30
 accumbere suffixo cubito, dein adluctari, &
 etiam saltare sublatis prioribus pedibus per-
 docuit: quōdque esset apprimē mirabile, uerbis
 nutum cōmodare, ut quod nollē relato, quod
 uellem reiecto capite monstrarem. sitiēsq; po 35
 cillatore respecto, cilijs alterna conuiuens, bi-
 bere flagitarem. Atque hæc omnia per facile
 obediebam, quæ nullo etiam monstrante scili-
 cet facerem: sed uerebar, ne si fortē sine magi-
 stro, humano ritu hoc æderē, plerique rati sæ. 40
 uum præsagium portendere, uelut monstrū,
 ostentūmq; me obruncatum uulturijs opi-
 num pabulum redderent. Iamq; rumor pu-
 blicē crebuerat, quo conspectum atq; famigē
 rabilē meis miris artibus effeceram dominū. 45
 Hic est qui sōdalem, conuiuamque possidet lu-
 ctantem asinum, saltantem asinum, uoces hu-
 manas intelligentem, sensum nutibus exprimē-
 tem. Sed prius est, ut uobis, quod initio facere
 debueram, uel nunc saltem referam, quis iste, 50
 uel unde fuerit Thyasus, hoc enim nomine
 meus nuncupabatur dominus, oriundus pa-
 tria Corintho, quod caput est totius Achaïæ
 prouinciæ: ut eius prosapia, atq; dignitas po-
 stulabat, gradatim per mensis honoribus quin 55
 quennali magistratui fuerat destinatus. Et ut
 splendori capeffendorum responderet fasciū,
 munus gladiatorū triduanis spectaculis polli-

citus, latius munificētiam suam porrigebat.
 Deniq; gloria publicæ studio, tunc Thessaliā
 etiā accesserat, nobilissimas feras, & famosos
 inde gladiatores cōparaturus. Iamq; ex arbi-
 5 trio dispositis cōemptisq; omnibus, domuitio-
 nē parabat, spretis luculētis illis suis uehicu-
 lis, ac posthabitis decoris prædaturū carpentis,
 quæ partim cōtecta, partim reuelata frustra
 nouissimis traherentur cōsequijs: equis etiam
 10 Thessalicis, & alijs iūmetis Gallicanis, quibus
 generosa soboles perhibet pretiosam dignita-
 tē, me phaleris aureis, & fucatis ephippijs, &
 purpureis tapetis, & frenis argēteis, & picti-
 libus balteis, & tintinnabulis perargutis ex-
 15 ornatu ipse residens amātissimē, nōnunq; co-
 missimis affatur sermonibus. Atq; inter alia
 pleraq; summē se delectari profitebatur, quōd
 haberet in me simul & conuiuā & uectōrē.
 At ubi partim terrestri, partim maritimo iti-
 20 nere confecto, Corinthum accessimus, magnæ
 ciuium turbæ confluebāt, ut mihi uidebatur,
 non tantum Thyasi dantes honori, quàm mei
 conspectus cupientes. Nam tanta etiam ibidē
 de me fama peruaserat, ut nō mediocri quæ-
 25 stui præposito illi meo fuerim. Qui cum nul-
 tos uideret nimio fauore lusum meos spectare
 gestientes, obferata fore, atque singulis eorum
 feorsus admissis, stipēs acceptans, non paruas
 summulas diurnas corradere cōsueuerat. Fuit

in illo conuenticulo matrona quædam pollēs, 30
 & opulens, quæ more cæterorum uisum meū
 mercata, ac dehinc multiformibus ludicris de
 lectata, per admirationem assiduam, paula-
 tim in ammirabilem mei cupidinem incidit.
 Nec ullam uesane libidini medelam capiēs, ad 35
 instar asinarie Pasiphaës, cõplexus meos ar-
 denter expetebat. Grandi denique præmio cū
 altore meo depacta est noctis unius cubitum.
 At ille nequam, ut posset de me suauē proue-
 nire, lucro suo tantum contentus annuit. Iam 40
 denique cœnati è triclinio donum decessera-
 mus, & iandudum præstolantem cubicu-
 lo meo matronam offendimus. Dij boni qua-
 lis ille, quàmque præclarus apparatus, quatu-
 or eunuchi cõfestim puluillis cõpluribus uen 45
 tose tumentibus, pluma delicata terrestre no-
 bis cubitum præstruunt. Sed & stragula ue-
 ste auro, ac murice Tyrio depicta probe con-
 sternunt. Ac de super breuius admodum, sed
 satis copiosis puluillis alijs nimis modicis, 50
 quas maxillas & cœuices delicatæ mulieris
 suffulcire consueuerunt, superstruunt: nec do-
 minæ uoluptates diutina sua præsentia mora-
 ti, clausis cubiculi foribus faessunt. At intus
 cœrei præclara micantes luce, nocturnas nobis 55
 tenebras malabant. Tunc ipsa cuncto pror-
 sus spoliata tegmine, tænia quoque qua de-
 coras deuinxerat papillas, lumē propter ad-

sistens, de stagnæo uasculo multo sese perun-
 git oleo balsamo, mēque indidem largissimè
 perfricat, sed multò tanta impensius cura eti-
 am nareis perfundit meas. Tunc ex oscula-
 5 ta pressule; non qualia in lupanari solent ba-
 siola iactari, uel meretricum poscinumma,
 uel aduentorum negocinumma, sed pura at-
 que sincera. Instruit & blandissimos affa-
 tus, amo & cupio, & te solum diligo, & sine
 10 te iam uiuere nequeo, & cætera queis mulie-
 res & alios inducūt, & suas testātur affecti-
 ones. Capistròq; me deprehēsum, more quo di-
 dicerā reclinat facile: quippe cū nil noui, ni-
 hilq; difficile facturum mihi uideret, præserti-
 15 post tantū tēporis, tam formosæ mulieris cu-
 piētis amplexus obiturus. Nam & uino pul-
 cherrimo atq; copioso memet madefecerā, &
 unguētō flagrantissimo proluuiū libidinis su-
 scitaram. Sed angebar planè, non exili metu
 20 reputans, quemadmodū tantis, tanq; magnis
 cruribus possem delatam matronā inscende-
 re, uel tam lucida, tamque tenera, & lacte ac
 melle confecta mēbra, duris unguis comple-
 cti, labiāsq; modicis ambrosio rore purpura-
 25 tes, tam amplo ore tamque enormi, & saxeis
 dētibus deformis suauari. Nouissimè quo pa-
 cto, quanq; ex unguiculis perpruriscens mu-
 lier, tam uastum genitale susciperet. Hæc me
 qui dirupta nobili fœmina, bestijs obiectus

munus instructurus sim mei domini. Molles 30
 interdum uoculas, & assidua suauia, & dul-
 ces gannitus, cum morsicantibus oculis itera
 uerat illa. Et in summa, Teneo te (inquit) te-
 neo meum palumbulum, meum passerem. Et
 cum dicto uanas fuisse cogitationes meas, in- 35
 eptumque monstrat metum: arctissimè nanq;
 cõplexa, tum me prorsus, sed totum recipit. Il-
 la uerò quotiens ei parcens nateis recellebã,
 accedens quotiens nixu rabido, & spinam pre-
 hendens meam, appliciore nexu inhærebat, ut 40
 hercules etiam deesse mihi aliquid ad supplẽ-
 dam eius libidinem crederem, nec Minotauri
 matrẽ frustra delectatã putarẽ adultero mu-
 giere. Iamq; operosa & peruigili nocte trãs-
 acta, uitata lucis conscientia, facessit mulier, 45
 cõdicto pari noctis futuræ pretio. Nec graua-
 tẽ magister meus uoluptates ex eius arbitrio
 largiebatur, partim mercedes amplissimas ac-
 ceptando, partim nouum spectaculum domi-
 no præparando. Incontanter ei denique libi-
 dinis meæ totam detegit scenam. At ille liber-
 to magnificè munerato destinat me spectacu-
 lo publico, & quoniam neq; egregia illa uxor
 mea propter dignitatem, neque prorsus ulla
 alia inueniri poterat, grandi præmio uilis ac- 55
 quiritur aliqua, sententia præsidis bestiis ad-
 dicta, quæ mecum in coram publicam populi
 caueam frequentaret, eius penè talem cogno-

ueram fabulam: Maritum habuit, cuius pater
 peregrè proficiens, mandauit uxori suæ, ma-
 tri eiusdem iuuenis, quod enim sarcina præ-
 gnationis onerata eam relinquebat, ut si se-
 5 xus sequioris ædidisset fœtus, protinus quod
 esset æditum, necaretur. At illa per absentiam
 mariti, natã puellã infita matribus pieta-
 te præueta, desciiuit ab obsequio mariti, eam-
 que prodidit uicinis alumnandam. Regressõ-
 10 que iam marito, natam, necatãque nuncia-
 uit. sed ubi flos ætatis nuptialem uirgini diẽ
 flagitabat, nec ignaro marito dotare filiã pro
 natalibus quibat, quod solum potuit, tacitum
 secretum filio suo aperuit. Nam & oppiddo ue-
 15 rebatur, ne quo casu calor is iuuenilis impe-
 tu lapsus, nescius nesciam sororem incur-
 ret. sed pietatis spectatã iuuenis, & matris
 obsequium, & sororis officium religiose dis-
 pensat, & arcanis domus uenerabilis silentij
 20 custodiæ tradidit, plebeiam facie tenus præ-
 tendens humanitatem. sic necessarium san-
 guinis sui munus aggreditur, ut desolatam
 uicinam puellam, parentumque præsidio ui-
 duatam, domus suæ tutela receptaret. At mox
 25 arctissimo, multumque sibi dilecto contuber-
 nali, largitus de proprio dotem liberalissimè
 traderet. sed hic bene atque optime, plenã-
 q; cum sanctimonia disposita feralem fortu-
 nã nutum latere non potuere, cuius instinctus

donum iuuenis protinus se direxit seua riuu 30
 litas. Et illico hic eadem uxor eius, quæ nunc
 bestijs propter hæc ipsa fuerat addicta, cœpit
 puellam, uelut æmulam tori, succubamq; pri-
 mo suspicari, dehinc detestari, dehinc crudelis-
 simis laqueis mortis insidiari. Tale deniq; cō 35
 miniscitur facinus: Amulo mariti surrepto,
 rus profecta, mittit quendam seruulum sibi
 quidem fidelem, sed de ipsa fide pessimè me-
 rentem, qui puellæ nunciaret, quod eam iuue-
 nis profectus ad uillulam uocaret ad sese, ad- 40
 dito, ut sola & sine ullo comite quàm matur-
 rissimè perueniret. Et nequa fortè nasceretur
 ueniendi contatio, tradit amulum marito sub
 tractum, qui monstratus fidem uerbis adsti-
 pularetur. At illa mandato fratris obsequēs, 45
 hæc enim uomen sola sciebat, respecto etiam
 signo eius quod offerebatur, gnauius, ut præ-
 ceptum fuerat, in comitata festinat. sed ubi
 fraudis extremæ lapsa decipulo, laqueos insi-
 diarum accessit, tunc illa uxor egregia, soro-
 rem mariti libidinosæ furis stimulis effera- 50
 ta, primum quidem nudam flagris ultimè uer-
 berat, dehinc quod res erat, clamantem quo-
 que quod frustra pellicatus indignatione bul-
 liret, fratrisque nomen sæpius iterantem, ue-
 lut mentitam, atque cuncta fingentem titio-
 ne candentem inter media femina detruso, cru-
 delissimè necauit. Tunc aerbæ mortis exci-

ti nuncijs frater & maritus accurrunt, ua-
 riisque lamentationibus desletam puellã tra-
 dunt sepulturæ. Nec iuuenis sororis suæ mor-
 tem tam miseram, & quæ minimè, ut par e-
 5 rat, illata est, æquo tolerare quiuit animo, sed
 medullitus dolore cōmotus, ærrimæq; bilis
 noxio furore perfusus, exin flagratissimis fe-
 bribus ardebat, ut ipsi quoque iam medela ui-
 deretur esse necessaria. sed uxor quæ iam pri-
 10 dem nomen uxoris cum fide perdiderat, medi-
 cum conuenit quendã notæ perfidiæ, qui iam
 multarum palmarū spectatus prælijs, magna
 dextræ suæ trophæa numerabat: eiq; protin-
 us quinquaginta promittit sestertia, ut ille
 15 quidè momentariū uenenu uenderet, illa au-
 tem emeret mariti sui mortem. Quo cōspectu
 simulatur necessaria præcordijs leniendis, bi-
 liquæ subtrahendæ illa prænobilis potio, quam
 sacram doctiores nominant. sed in eius uice
 20 subditur alia proserpinæ sacra saluti. Iamque
 præsentem familia, & inde nonnullis amicis
 & affinibus, ægroto medicus poculum probè
 temperatum manu sua porrigebat. sed au-
 dax illa mulier, ut simul & consciuum sæ-
 25 levis amoliretur, & quã desponderat pecuni-
 am lucraretur, coram detento calicæ: Non pri-
 us (inquit) medicorum optime, non prius ca-
 rissimo mihi marito trades istam potionem, q̃
 de ea bonam partem hauseris ipse. vnde enim
 t. iij.

scio, an noxium in ea lateat uenenum? quæ 30
 res utique te tam prudentem, tamque doctū
 uirum nequaquam offendit, si religiosa uxor
 circa salutem mariti sollicita necessariam affe-
 ro pietatem. Qua mira desperatione truculē-
 tæ femine repente perturbatur medicas, ex 35
 cussusque toto consilio, & ob angustiam tem-
 poris spatio cogitādi priuatus, antequam tre-
 pidatione aliqua uel cōtatione ipsa daret ma-
 læ conscientie suspicionem, indidem de potio-
 ne gustat ampliter. Quam fidem secutus ado 40
 lescens, etiam sumpto calicæ quod offereba-
 tur hausit. Ad istum modum præsentī trans-
 acto negotio, medicus quam ælerrimè do-
 mum remeabat, salutifera potione pestem
 præcedentis ueneni festinans extinguere. Nec 45
 eum obstinatione sacrilega, qua semel cape-
 rat, truculenta mulier unguæ latius à se dis-
 cedere passa est, prius quàm (inquit) digesta po-
 tione, medicinæ euentus probatus appare-
 at. Sed ægrè precibus & obsecrationibus e- 50
 ius, multum ac diu fatigata, tandem abire
 concessit. Interim perniciem cæcam totis ui-
 sceribus furantem, medullæ penitus attra-
 xerant. Multum denique saucius & graue-
 dine somnolenta iam demersus, domum per- 55
 uadit ægerrimè. Vixque enarratis cunctis
 ad uxorem, mandat saltem promissam merte-
 dem mortis geminatæ deposceret. Sicque eli-

sus uiolenter spectatissimus medicus effudit
 spiritum. Nec ille tamen iuuenis diutius ui-
 tam tenuerat, sed inter fictas, mentitæque la-
 chrymas uxoris, pari casu mortis fuerat ex-
 5 tinctus. Tamque eo sepulto, paucis interiectis
 diebus, quæ feralia mortuis litantur obse-
 quia, medici uxor pretium geminæ mortis pe-
 tens aderat. Sed mulier usquequaq; sui simi-
 10 lis, fidei supplicans faciem, præ tendens ma-
 ginem blandiculæ respondit, & omnia proli-
 xè, accumulatèque pollicetur, & statutum
 præmium sine mora se reddituram constitu-
 it, modò pauillum de ea potione largiri sibi
 uellet, ad incepti negotij persecutione. Quod
 15 pluribus laqueis fraudium pessimarum, uxor
 inducta medici, facile consensit: & quo se gra-
 tiorem locupleti femine faceret, properiter
 domo petita, totam prosus ueneni pyxidem
 mulieri tradidit. Quæ grandem scelerum na-
 20 tæ materiam, longè, latèq; cruentas suas ma-
 nus porrigit. Habebat filiam paruulam de
 marito quem nuper necauerat. Huic infan-
 tulæ, quod leges necessariam patris succes-
 sionem deserrent, sustinebat ægerrimè, in-
 25 hiānsque toto filie patrimonio imminēbat
 & capiti. Ergo cæta defunctorum libero-
 rum matres seeleratas hæreditates excipere,
 talem parentem præbuit, qualem exhibuerat
 uxorem. Prandiòque commento pro tempore
 t. iij.

etiam uxorem medici simul & suam filiã ue 30
 neno eodem percudit . sed paruulæ quidem
 tenuem spiritum, & delicata ac tenera præ-
 cordia conficit protinus uirus infestum . At
 uxor medici, dum noxijs ambagibus pulmo-
 nes eius pererrat tempestas detestabilis potio 35
 nis, primùm suspicata quod res erat, mox ur-
 gente spiritu, iam certo certior contendit ad ip-
 sam præsidis domum, magnôque fidem eius
 protestata clamore, & populi cõcitate tumultu,
 utpote tam immania detectura flagitia, ef- 40
 ficat statim sibi simul & domus & aures præ-
 sidis patefierent. Iãmque ab ipso exordio, cru-
 delissimæ mulieris cunctis atrocitatibus di-
 ligenter expositis, repente mentis nubilo tur-
 bine correpta, sembianthes adhuc compressit 45
 labias, & attritu dentium longo stridore red-
 dito, ante ipsos præsidis pedes exanimis cor-
 ruit. Nec ille uir alioquin exercitus, tam mul-
 tiforme facinus execratæ uenificæ, dilatione
 languida passus maræscere, confestim cubicu 50
 larijs mulieris attractis, ui tormentorum ueri-
 tatem eruit: atq; illam minus quidem q̄ me-
 rebatur, sed quòd dignus cruciatus alius ex-
 cogitari nõ poterat, certè bestijs obijciendam
 pronunciauit. Talis mulieris publicitus matri 55
 moniũ confarraturus, ingentiq; angore oppi-
 dõ suspensũ, expectabã diem muneris, sæpius
 quidem metu mortẽ mihi uolens consciscere,

priusquam scelerosæ mulieris contagio macu-
 larer, uel infamia publici spectaculi depude-
 scerem. Sed priuatus humana manu, priuatus
 digitis, ungula rotũda, atq; mutila gladium
 5 stringere nequaq̄ poteram. Planè tenui specu-
 la solabar clades ultimas, q̄ uer in ipso ortu
 iam gemmulis floridis cuncta depingeret, &
 iam purpureo nitore prata uestiret, & cõmo-
 dum dirupto spineo tegrine, spirantes cin-
 10 nameos odores p̄nicaret rosæ, quæ me priori
 meo Lucio redderent. Dies ecce muneri desti-
 natus aderat, ad conspectũ caueæ, prosequen-
 te populo p̄patico fauore, deducor. Ac dum
 ludicris scenicorũ choreis, primitiæ spectacu-
 15 li dedicantur, tantisper ante portam constitu-
 tus, pabulum lætissimi graminis, quod in ipso
 germinabat aditu, libens affectabã, subinde
 curiosos oculos patente porta spectaculi, pro-
 spectu gratissimo reficiens. Nam puelli, puel-
 20 lęq; uirenti florẽtes ætacula, forma conspicui,
 ueste nitidi, inæssu gestuosi, Græcicã saltã-
 tes Pyrrhicã, dispositis ordinationibus, deco-
 ros ambitus inerrabant, nunc in orbe rotarũ
 flexuosi, nunc in obliquã seriẽ connexi, & in
 25 quadratum patorem cuneati, & in cateruæ
 dissidium separati. At ubi discursus reciproci
 multimodes ambages tubæ terminalis cantus
 explicuit, auleo subducto, & complicitis sipa-
 riijs, scæna disponitur. Erat mōs ligneus ad in-

stat inclity montis illius quē uates Homerus 30
 Idæum cecinit, sublimi instructus fabrica, cō-
 situs uiretis, & uiuis arboribus, summo cacu-
 mine de manibus fabri fonte manante fluuia
 las aquas eliquans, apellæ pauculæ tōdebāt
 herbulas. Et in modum Paridis Phrygij pasto 35
 ris in barbaricis amiculis humeris defluentibus
 pulchrē indusiatus adolescēs, aurea tiara
 cōtecto capite, pecuariū simulabat magisteriū.
 Adest luculentus puer nudus, nisi q̄ ephēbica
 chlamyda sinistrū tegebat humerū, flauis cri- 40
 nibus usquequaque conspicuus. Et iter comas
 eius aureæ pinnule cognatione simili sociatæ
 prominebant, quē caducei, & uirgula Mer-
 curium indicabant. Is saltatoriē procurrēns,
 malūmq̄e bracteīs inauratum dextra ge rēs 45
 ei qui Paris uidebatur porrigit, quæ manda-
 ret Iupiter nutu significans. Et protinus gra-
 dus citulē referens, e conspectu facessit. Inse-
 quitur puella uultu honesta, in deæ Iunonis
 speciem similis: nam caput stringebat diade- 50
 ma candida, ferebat & sceptrū. Irrupuit a-
 lia, quam putares Mineruam, caput contacta
 fulgenti galea, & oleaginea corona tegebatur
 ipsa galea, clypeum attollens, & hastam qua
 tiens, & qualis illa cum pugnat. Super has 55
 introcessit alia uisendo decore præpollēs, gra-
 tia coloris ambrosiæ designans Venere, qua-
 lis fuit Venus cum fuit uirgo, nudo & inte-

Et corpore, perfectam formositatē professā,
 nisi quodd tenui pallio bombycino in umbra-
 bat spectabilem pubem: quam quidem laci-
 niam curiosus uentus, satis amanter, nunc
 5 lasciuies reflabat, ut dimora, pateret flos æta-
 tulæ: nunc luxurians aspirabat, ut adhærens
 pressulē, membrorum uoluptatem graphicē
 laciniaret. Ipse autē color deæ diuisus in spe-
 ciem, corpus candidum, quod cælo demeat,
 10 amictus cæruleus, quod mare remeat. Iam sin-
 gulas uirgines, quæ deæ putabatur sui obibat
 comites: Iunonē quidē Castor & Pollux, quo-
 rum capita, cassides orbatæ stellarū apicibus
 insignes cōtegebāt. sed & isti Castores erant
 15 scenici pueri. Hæc puella uarios modulos la-
 sciua cōtinēte tibiā pcedens, quieta & inaffe-
 ctata gesticatione, nutibus honestis pastori
 pollicetur, si sibi præmiū decoris addixisset,
 se se regnū totius Asiæ tributurā. At illā quā
 20 cultus armorū Mineruam fecerat, duo pueri
 nuniabant præliaris deæ comites armigeri,
 Terror & Metus, nudis insultātes gladijs. At
 ponē tergū tibiæ hormū canebat bellicosū. Et
 pmissens bōbis grauibus timitus acutos, in
 25 modū tubæ saltatiōis agilis uigore suscitabat.
 Hæc inq̄eto capite, & oculis in aspectū mina-
 cibus, citato & intorto genere gesticatione
 alacri demonstrabat Paridi, si sibi formæ uictō-
 riā tradidisset, fortē trophejsq̄; bellorum in-

clytum suis amminiculis futurū. Venus ecce, 30
 cum magno favore cauea in ipso meditullio
 scenæ, circūfuso populo lætissimorū paruulorū
 dulce subridens cōstitit amcenē, illos te-
 retes & lacteos puellos diceres tu Cupidines
 ueros de cælo uel mari cōmodū inuolasse. Nā 35
 & pinnulis & sagittulis & habitu cætero
 formæ præclaræ cōgruebāt, & uelut nuptia-
 leis epulas obituri dominæ, coruscis præluce-
 bant facibus, & influunt innuptarum puel-
 larū decoræ soboles. Hinc Gratia gratissimæ, 40
 inde Horæ pulcherrimæ, quæ iaculis floris
 ferti & soluti deam suā propitiantes, scitissimū
 cōstruxerūt chorū, dominæ uoluptatum
 ueris coma blandiētēs. Iam tibie multiforabi-
 les cātus Lydios dulciter cōsonāt, quibus spe- 45
 ctatorū pectora suauē mulcētibus longē sua-
 uior Venus placidē cōmoueris, cunctatūq; lētē
 uestigio & leuiter fluctuantes pinnulas, &
 sensim annutante capite cæpit in cedere, mol-
 liq; tibiariū sono delicatis respōdere gestibus: 50
 & nunc mite cōiuentibus, nunc acre cōmi-
 nantibus gestire pupulis, & nonnūq; saltare
 solis oculis. Hæc ut primū ante iudicis cō-
 spectum facta est, mixtu brachiorū polliceri ui-
 debatur, si fuisset deabus cæteris antelata, da- 55
 turam se nuptam Paridi forma præcipuam,
 suiq; consimilem. Tunc animo uolenti Phry-
 gius iuuenis malū, quod tenebat, aureū, uelut

uictoriæ calculū, puellæ tradidit. Quid ergo
 miramini uilissima capita, imò forensia peco-
 ra, imò uerò togati uulturū, si toti nunc iudi-
 ces sententias suas pretio nundinatur, cū re-
 rum exordio, inter deum & homines agitatu
 5 iudiciū, corruperit gratia: & originale senten-
 tiam magni Iouis cōsilijs electus iudex rusti-
 canus, & opilio lucro libidinis uendiderit, cū
 totius etiam suæ stirpis exitio. sic hercules
 10 & aliud sequens iudiciū inter inclytos Achii-
 uorum duces celebratū, uel cū falsis in simula-
 tionibus, eruditione, doctriinæque præpollens
 Palamedes proditiōnis damnatur, uel uirtute
 Martia præpotenti præfertur Vlysses modi-
 15 cus Aiaci maximo. Quale autē & illud iudi-
 cium apud legiferos Athenienses, & cætos il-
 los & omnis scientiæ magistros: Nōmne diui-
 næ prudentiæ senex, quem sapientia prætu-
 lit cūctis mortalibus deus Delphicus, fraude
 20 & inuidia nequissimæ factionis circumuētus,
 uelut corruptor adolescentiæ, quā frenis coër-
 cebat, herbæ pestilentis succo noxiō perēptus
 est, relinquens ciuibus ignominia perpetua
 maculā? Cum nunc etiā egregij philosophi se-
 25 ctam eius sanctissimā præceptent, & summo
 beatitudinis studio iurent in ipsius nomē. sed
 ne quis indignationis meæ reprehēdat impe-
 tum, secum sic reputans: Ecce nunc patienur
 philosophantē nobis asinum, rursum inde dis-

cessi reuertar ad fabulam . Postquā finitū est 30
 illud Paridis iudiciū, Iuno quidē cū Minerua
 tristes & iratis similes, scena redeūt, indigna
 tionē repulsæ gestibus professæ: Venus uerò
 gaudens & hilaris, lætitiā saltando toto cum
 choro professa est. Tunc de summo mōtis ca- 35
 cumine per quandā latentem fistulā in excel
 sum prorūpit unda croco diluta, sparsimque
 defluēs pascentas circa capellas odoro ppluit
 hymbre, donec in meliore maculatæ specierū
 niciem propriā luteo colore mutarent. Iamq; 40
 tota suauē fragrantē cauta, montē illū lignēū
 terræ uorago decerpit. Ecce quidā miles per
 mediam plateā dirigit cursum, petiturus, po-
 pulo iam postulante, illam de publico carcere
 mulierē, quam dixi propter multiforme scæ- 45
 lus bestijs esse damnatā, meisq; præclaris nu
 ptijs destinatam. Et torus gonialis scilicet no
 ster futurus acuratissimē discernebatur, le
 ctus Indica testudine perlucidus, plumea cō
 gerie tumidus, ueste serica floridus. At ego 50
 præter pudorem obeūdi publicē concubitus,
 præter cōtagium selestæ pollutæq; fœminæ,
 metu etiā mortis cruciabar maximē. sic ipse
 mecum reputans, qudd in amplexu uenero
 scilicet nobis cohærentibus, quæcunq; ad exi- 55
 tium mulieris bestia fuisset immissa, nō aded
 uel prudētia solers, uel artificio docta, uel ab
 stinentia frugi posset prouenire, ut adiacentē

lateri meo laceraret mulierē, mihi uerò quasi
 indemnato & innoxio parceret. Ergo igitur
 non de pudore iam, sed de salute ipsa sollicitus,
 dū magister meus lectulo probe coaptando
 5 districtus inseruit, & tota familia partim mi
 nisterio uenatiōis occupata, partim uoluptario
 spectaculo attonita, meis cogitatiōibus liberū
 tribuebatur arbitriū. Nec magnopere qsq; quā
 custodiendum tam mansuetum putabat asi-
 10 num, paulatim furtiuū pedem profrensus por
 ta, quæ proxima est potitus, iam cursu me æ
 lerrimo proripio. séxq; totis passuū millibus
 perneciter confectis, Cechreas peruado, quod
 oppidum adeunt quidem nobilissimæ colo-
 15 niæ Corinthiensium, adluitur autem Aegæo
 & saronico mari, ubi portus etiam tutissi
 mum nauium receptaculum magno frequē
 tatur populo. Vitatis ergo turbulis & electo
 secreto litore, prope ipsas fluctuū aspergines,
 20 in quodā mollissimo havenæ gremio, lassum
 corpus porrectus refoueo. Nā & ultimā diei
 metā, curriculū solis deflexerat, & uesperti
 næ me quieti traditū dulcis sōnus oppressit.

25 Argumentum undecimi libri.

Totus quidem Apuleius elegantia & eru
 ditione plenus est, hic uerò nouissimus liber
 inter omnes excellit. In quo dicuntur quædam

simpliciter, multa ex fide historica, plurima ex
secretarijs philosophiæ & religionis Aegyptiæ
depropta. In principio eloquenter explicatur
oratio nõ asinalis sed Theologica ad Lunam,
eiusq; luculenta descriptio: mox Lunæ ad Lu
cium beniuola institutio, pompæ sacerdotalis
copiosa & erudita descriptio, ex asino in ho
minem pristinũ deuoratis rosis facillima re
formatio, religiosa sacris Isisid & Osiridis
initiatio, castimoniarum abstinentia, altera ad
Lunã deprecatio, felix Romam uersus profe
ctio, ubi sacris Romanis initiatus in collegiũ
Pastophorum allectus est.

**L. APVLEII MA
DAVRENSIS PHILOSO
PHI PLATONICI, DE ASI
NO AVREO LIBER
VNDECIMVS.**

Ira primam ferme
noctis uigiliã exper
rectus pauore subito,
uideo præmicatis Lu
næ candore nimio cõ
pletum orbem, cõmo
dum marinis emergẽ
tem fluctibus. Nactũ
que opacæ noctis silëtiosa secreta, certus etiã

summatem deam præcipua maiestate pollere,
resq; prorsus humanas, ipsius regi puidetia:
nec tantum pecuina & ferina, uerum inani
ma etiam diuino eius luminis, numinisq; ni
tu uegetari: ipsa etiam corpora terra, cælo,
mariq; nunc incrementis consequenter auge
ri, nunc decrementis obsequeter imminui. Fa
to scilicet iam meis tot, tantisq; cladibus satia
to, & spem salutis licet tardam subministrã
te, augustum specimẽ deæ præsentis statui de
preari. Confestimq; discussa pigra quiete ala
cer exurgo, mæg; protinus purificandi studio,
marino lauacro trado, septiesq; submerso flu
ctibus capite, quod eũ numerum præcipuẽ re
ligioni aptissimũ, diuinus ille Pythagoras p
didit, lætus & alacer, deam præpotentem læ
chrymoso uultu sic apprecabar: Regina cæli,
sive tu Ceres alma frugum parvès originalis,
quæ repertu lætata filia, uetustæ glandis fe
rino remoto pabulo, miti commonstrato cibo,
nunc Eleusinam glebam percolis: seu tu cæle
stis Venus, quæ primis rerum exordijs, sexuũ
diuersitatem generato amore sociasti, & æter
na sobole humano genere propagato, nũc cir
cũfluo Paphi sacrario coleris: seu Phæbi so
ror, quæ partu ferarum medelis lenientibus
recreato, populos trintos educaisti, præclarisq;
nũc ueneraris delubris Ephesti: seu nocturnis
ululatus horrẽda Proserpina, triformi facie

laruales impetus cōprimēs, terræq; claustra 30
 cobibens, lucos diuersos inerrans, uario cultu
 propitiaris, ista lucæ fœminea cōlustrans cūcta
 mœnia, & nudis ignibus nutriens læta semi-
 na, & solis ambagibus dispēsans incerta lu-
 mina. Quoquo nomine, quoquo ritu, quaq; fa- 35
 cie te fas est inuocare, tu meis iam nūc extre-
 mis ærumnis subsiste, tu fortunā collapsam
 affirmas, tu scænis exanclatis casibus pausam,
 pacemq; tribue, sit satis labori, sit satis peri-
 culorum. Depelle quadrupedis diram faciem, 40
 redde me conspectui meorū, redde me meo Lu-
 cio. Ac si quod offensum numē inexorabili me
 scuitia premit, mori saltem liceat, si nō licet
 uiuere. Ad istū modū fufis precibus, & adstru-
 ctis lamentationibus, rursum mihi marcentem 45
 animum, in eodem illo cubili sopor circūfusus
 oppressit. Necdum satis cōpresseram, & ecce
 pelago medio uenerādos dijs etiā uultus at-
 tollens, emergit diuina facies. Ac dehinc pau-
 latim toto corpore perlucidum simulacrū ex. 50
 cussio pelago ante me cōstitisse uisum est. Eius
 mirandā speciem ad uos etiā referre cōitar,
 si tamen mihi disserendi tribuerit facultatem
 paupertas oris humani, uel ipsum numeneius
 dapilem copiam eloquutilis facundie sub- 55
 ministrauerit. iam primum crines uberrimi,
 prolisque, & sensim intorti per diuina colla
 passue dispersi, molliter defluebāt. Corona mul-

tiformis, uarijs floribus sublimem distrinxe-
 rat uerticem, cuius quidem super fron-
 tem planā rotunditas in modum speculi, uel
 imo argumētum Lunæ candidum lumē emi-
 5 cabat. Dextra, læuq; sulcis insurgentiū uipe-
 rarum, cohibita spicis etiam cerealibus desu-
 per porrectis, multicolor bisso tenui ptexta,
 nunc albo candore lucida, nunc croceo flore
 lutea, nunc roseo rubore flammida, & quæ
 10 longē, longēq; etiam meum consutabro obtu-
 tum, pallanigerima splendens atro nitore,
 quæ circumcirca remeans, & sub dextrum la-
 tus ad humerum læuum recurrens, umbonis
 uicem deiecta parte laciniæ multipilci cōtabu-
 15 latione dependula, ad ultimas oras nodulis
 fimbriarū decoriter cōfluctuabat p̄ intextam
 extremitatē, & in ipsa eius planicie stellæ di-
 spersæ coruscabant, earūq; media semestris
 luna flammæ spirabat ignes. Quæquæ tamē
 20 isignis illius pallæ p̄stuebat ābitus, idiuiduo
 nexu corona totis floribus, totisq; constructis
 pomis, adhærebat. Iā gestamiam, longē diuersā.
 Nam dextra quidē ferebat æreū crepitaculū,
 cuius p̄ angustā lamina in modū baltei recur-
 25 uatam, traiecta mediæ paucae uirgulæ, cris-
 pante brachio tergeminos tractus reddebant
 argutū sonū. Leue uerō cymbiū dependebat
 aureū, cuius ansulæ, quæ parte cōspicua est, in-
 surgebat aspis caput extolles arduum, ceruici-

bus latè tumescantibus. Pedes ambrosios tege 30
 bant solæ, palmæ uictricis folijs intextæ. Ta-
 lis ac tanta spirās Arabia felicitæ germina, di-
 uina me uocè dignata est: En adsum tuis com-
 mota Luci precibus rerum natura parens, ele-
 mentorum omnium domina, secularū progeni. 35
 es initialis, summa numinū, regina manium,
 prima cælitum deorū, dearūmq; facies univor-
 mis, quæ celi luminosa culmina, maris salu-
 bria flamina, inferūm deplorata silentia nu-
 tibus meis dispō: cuius numerus unicum nul- 40
 tiformi specie, ritu uario, nomine multiuogo,
 totus ueneratur orbis. Inde primigenij Phry-
 ges Pessinunticā nominant deūm matrē: hinc
 Autochthones Attici, Cecropeā Mineruam: il- 45
 linc fluctuantem Cyprii, Paphiā uenerē. Cretes
 sagittiferi, Dictynā Dianā: siculi trilingues,
 Stygian Proserpinā: Eleusini uetustam deam
 Cererē, Iuonē alij, alij Bellonā, alij Heauten,
 Rhamnusiā alij: & qui nascantis diei solis
 inchoatibus illustrantur radijs Aethiopes, A- 50
 rijsq; priscaq; doctrina polientes Aegyptij, ce-
 rimonijs me proprijs percolentes: appellant
 uerò nomine reginā Isidem. Adsum tuos mi-
 serata casus, adsum fauens & propitia. Mit-
 te iam sletus, & lamentationes omitte, depel. 55
 le mœrorem. Iam tibi providentia mea, illu-
 cescit dies salutaris. Ergo igitur imperijs istis
 meis animum intēde sollicitum. Diem, qui dies

ex ista nocte nascetur, aeterna mihi nuncupa-
 uit religio, quo sedatis hybernis tempestati-
 bus, & lenitis maris procellosis fluctibus,
 nauigabili iam pelago rudem dedicantes ca-
 5 rinam, primitias cōmeatus libant mei sacer-
 dotes. Id sacrum, nec sollicita, nec prophana
 mente debebis opperiri. Nam meo monitu sa-
 cerdos in ipsō p̄cinctu pompæ roscam manu
 dextra sistro cohærente gestabit coronā. In-
 10 contanter ergo dimotis turbulis alacër conti-
 nuare pompam meam, uolentia fretus: & de
 proximo clementer, uelut manum sacerdotis
 osculabūdus, rosis decerptis, pessimæ, mihiq;
 detestabilis iandudū beluæ istius corio te pro
 15 tinus exuo. Nec quicquā rerum mearū refor-
 mides, ut arduū. Nam hoc eodē momento, quo
 tibi uenio, simul & tibi præsens, quæ sūt cō-
 sequētia sacerdoti meo per quietem faciēda
 præcipio, meo iussu tibi constricti comitatus
 20 decedēt populi. Nec inter hilares cerimonias,
 & festiua spectacula, quisquam deformē istā
 (quam geris) faciem perhorrescet, uel figurā
 tuam repente mutatā sequius interpretatus
 aliquis malignè criminabitur. Planè memi-
 25 neris, & penita mente conditū semper, tene-
 bis, mihi reliqua uitæ tuæ curricula, adusque
 terminos ultimi spiritus uadata. Nec iniuriū,
 cuius beneficio redieris ad homines, ei totum
 debere, q̄ uiues. Viues autem beatus, uiues in

mea tutela gloriosus: & cum spatium sæculi 30
 tui permessus ad inferos demearis, ibi quoq; in
 ipso subterraneo semivrotundo, me quã uides
 Acherontis tenebris interlucente, stygiisque
 penetratilibus regnante, campos Elifios incolens
 ipse, tibi propitiã frequens adorabis. Quid 35
 si sedulis obsequijs & religiosis ministerijs,
 & tenacibus castimonijs nume nostrũ prome-
 rueris, scies ultra statuta fato tuo spatia, uitã
 quoq; tibi prorogare mihi tantum licere. Sic
 oraculi uenerabilis sine plato, numen inuictũ 40
 in se recessit. Nec mora, cũ somno p̄tinus absõ-
 lutus, pauore & gaudio, ac dein sudore nimio
 pmixtus exurgo, summeq; miratus deã potẽ-
 tis tam clarã præsentia, marino røre resper-
 sus, magnisq; imperijs eius intētus, monitio- 45
 nis eius ordinẽ recolebã. Nec mora, cũ noctis
 atrã fugato nubilo, sol exurgit aureus, & ecce
 discursu religioso ac p̄rsus triũphali, turbulã
 complect totas plateas: tantaq; hilaritudine
 præter peculiare meam gestire mihi cuncta 50
 uidebantur, ut pecua etiã huiusmodi, & to-
 tas domos, & ipsum diem serena facie gau-
 dere sentirem. Nam & pruinã pridianã dies
 apricus ac placidus repentẽ fuerat insecutus,
 ut canorã etiã auiculã prolestante uerno 55
 uapore concentus suauis adsonarent, matre
 syderũ, parentem temporum, orbisque to-
 tius dominam blando mulcentes affamine.

Quid quòd arbores etiam quæ pomifera so-
 bole fecundæ, quæq; earum tantũ umbra cõ-
 tentæ, steriles austrinis laxatæ flatibus, germi-
 ne foliorum renidentes, clementi motu bra-
 5 chiorũ dulces strepitus obfibilabant, magnosq;
 procellarũ sedato fragore, ac turbido fluctuũ
 tumore posito, mare quietas alluuijs tẽpera-
 bat. Cælum autem nubilosa caligine disiecta,
 nudo sudorque luminis proprii splendore cã-
 10 debat. Ecce p̄pã magnã paulatim præcedit
 anteludia, uocibus cuiusque studijs exornata
 pulcherrimẽ. Hic incinctus balteo militẽ ge-
 rebat, illum succinctum chlamyde crepidæ &
 uenabula uenatore fecerat. Alius foccis ob-
 15 auratis indutus serica ueste, mundoque pre-
 tioso, & adtextis capite crimibus, incesso p̄-
 fluo sæminam mentiebatur. Porro alii ocreis,
 scuto, galea, ferrõq; insignem è ludo putares
 gladiatorio procedere. Nec ille deerat, qui ma-
 20 gistratũ fascibus purpurãq; luderet. Nec qui
 pallio, baculoque, & baxeis & hircino bar-
 bitio philosophum fingeret. Nec qui diuersis
 arundinibus, alter aucupem cum uisco, al-
 ter piscatorem cum hamo induceret. Vidi &
 25 ursam mansuem, quæ cultu matrimoniali
 sella uehebatur, & simiam pileo textili, cro-
 ceisque phrygijs catamiti pastoris specie,
 aureum gestantem poculum, & asinum
 pinnis adglutinatis adambulantem cuidam
 u. iij.

seni debili, ut illū quidem Bellerophontē, hūc 30
 autem dicerēs Pēgā sum, tamē rīderēs utrūq;. Inter has oblectationes ludicras populariū,
 quæ passim uagabātur, iam sospitatrici deæ
 peculiaris pompa moliebatur. Mulieres can-
 dido splendentes amicimine, uario letantes 35
 gestamine, uerno florētes coronamine, quæ de
 gremio per uiam qua sacer incedebat comi-
 tatus, solū sternebant fosculis, aliæq; nitēti-
 bus speculis ponē tergum reuersis, uenienti
 deæ obuiū cōmōstrarent obsequiū. Et quæ pe. 40
 ctines eburneos ferentes, gestu brachiorū, fle-
 xūq; digitorū ornatū atq; obpexū criniū re-
 galiū fingerent: illæ etiā quæ cæteris unguē-
 tis & geniali balsamo guttatim excurso con-
 spergebant plateas. Magnus præterea sexus 45
 utriusq; numerus lucernis, tēdis, cæreis, & a-
 lio genere ficti luminis syderū celestiuū stirpē
 propitiantes. symphonie, dehinc suaues fistu-
 læ, tibiæq; modulis dulcissimis personabant.
 Eas amernus lectissimæ iuuentutis ueste niuea 50
 & cataclista prænitens sequebatur chorus,
 carmen uenustum iterantes, quod Camæna-
 rum fauore solers poëta modulatus edixerat,
 quod argumentum referebat. Interim maio-
 rum antecantamenta uotorum. Ibant & di- 55
 cati magno serapi tibicines, qui per obliquum
 calamus ad aurem porrectum dexteram, sa-
 miliarem templi deiq; modulum frequenta-

bāt, & pleriq; qui faciliē sacris uia dari præ-
 dicarēt. Tūc influūt turbæ sacris diuinis ini-
 tiatæ, uiri, feminaeq; omnis dignitatis & om-
 nis ætatis lintæ uestis cādore puro lumino.
 5 si. Illæ lymphoto tegmine crines madidos ob-
 uolutæ: hi capillum de rasi funditus uerticem
 prænitentes, magnæ religionis terrena syde-
 ra, æreis & argenteis, imō uerd aureis etiam
 fistris argutum tinnitum constrepentes. Et
 10 antistites sacrorū proceres illi, qui cādido lin-
 teamine cinctum pectoralem ad usque uesti-
 gia strictim iniecti, potentissimorū deūm pro-
 ferebant insignas exuuias. Quorum primus
 lucernam claro præmicantem porrigebat la-
 15 mine, non aded nostris illis consimilem, quæ
 uespertinas illuminant epulas, sed aureum
 cymbium in medio sui patore flammulam su-
 scitās largiorem. secundus uestitu quidem si-
 milis, sed manibus ambabus gerebat altaria,
 20 id est auxilia, quibus nomen dedit proprium,
 deæ summatis auxiliariis prouidētia. Ibat ter-
 tius attollens palmam, auro subtiliter folia-
 tam, necnon Mercurialem etiā caduceū. Quar-
 tus æquitatis ostendebat indicium, deforma-
 25 tam manum sinistram, porrecta palmula, quæ
 genuina pigritia, nulla caliditate, nulla soler-
 tia prædita, uidebatur æquitati magis apti-
 or quàm dextra. Idem gerebat & aureū ua-
 sculum in modū papillæ rotundatum, de quo

lacte libabat. Quintus auream uannum aure 30
 is cōgestam ramulis: & alius ferebat ampho-
 ram. Nec mora, cum dei dignati pedibus hu-
 manis incedere prodeunt, hic horrendum, ille
 superum commicator & inferum, nunc atra
 nunc aurea facie sublimis, attollens canis ær 35
 nices arduas Anubis, læua caduceum gerens,
 dextra palmam uirentem quatiens. Cuius ue-
 stigium continuum sequebatur bos in erectū
 leuata statum, bos omniparentis deæ focum-
 dum simulacrum, quod residens humeris su- 40
 is proferebat unus è ministerio beato gressu
 gestuoso. Ferebatur ab alio cista secretorū ca-
 pax, penitus celans operata magnificæ religio-
 nis. Gerebat alius felici suo gremio summi sui
 numinis uenerandam effigiem, non pecoris, 45
 non auis, nō feræ, ac ne hominis quidē ipsius
 consimile: sed solerti repertu, etiam ipsa no-
 uitate, reuerēdam altioris utriusq; & magno
 silentio tegendæ religionis argumentum inef-
 fabile, sed ad istum planè modum fulgente au 50
 ro figuratum. Vnula faberrimè cauata fun-
 do quàm rotundo, miris extrinsecus simula-
 cris Aegyptiorum effigiata, eius orificiū non
 altiufcule leuatum, in canalem porretum lō
 go riuulo pminebat. Ex alia parte uerò mul- 55
 tum recedens spatiosa dilatatione adhærebat
 ansa, quam contorto nodulo supersedebatur as-
 pis squamæ æruicis stricto tumore sublimis.

Et ecce præsentissimi numinis promissa no-
 bis accedunt beneficia & fata, salutemq; ip-
 sam meam gerens sacerdos appropinquat ad
 ipsum præscriptum diuinæ promissionis or-
 5 natum, dextra proferens sistrum deæ coro-
 nam, mihi etiam hercules coronam consequen-
 ter, quod tot ac tantis exanclatis laboribus,
 tot emerfis periculis, deæ maximæ prouidentia
 adluctantem mihi sæuissimam fortunam
 10 superarem. Nec tamen gaudio subitario com-
 motus inclementi me cursu proripui, uerens
 scilicet ne repentino quadrupedis impetu reli-
 giōis quietus turbaretur ordo: sed placido ac
 prorsus humano gradu cum tabūdus paulatim
 15 obliquato corpore sanè diuinitus de cedere po-
 pulo, sensim irrepo. At sacerdos (ut reapse co-
 gnoscere potui) nocturni cōmone factus oracu-
 li, miratūsq; congruentiam mandati mune-
 ris, cōfestim restitit, & utro porrecta dextra,
 20 ob os ipsum meū coronā exhibuit. Tunc ego
 trepidās assiduo pulsū micanti corde, coronā
 quæ rosas amœnis intexta fulgurabat auido
 ore susceptam, cupidus cupidissimè deuorauis,
 nec me fefellit cæleste promissum. Protinus
 25 mihi delabitur deformis & ferina facies, ac
 primo quidē squalens pilus defluit, ac dehinc
 cutis crassa tenuatur, uenter obesus residet,
 pedum plantæ per ungulas in digitos exeūt,
 manus non iam pedes sunt, sed in erecta por-

riguntur officia, cœruix procera cohibetur, os 30
 & caput rotundatur, aures enormes repetūt
 paruitatem pristinam, dentes saxei redeunt
 ad humanam minutiem, & quæ me potissi-
 mum cruciabat antè cauda, nusquam compa-
 ruit. Populi mirantur, religiosi uenerantur tā 35
 euidentem maximi numinis potentiam, &
 consimilem nocturnis imaginibus magnificē-
 tiam, & facilitatem reformationis: clarāq; &
 consona uoce cælo manus attendentes, testan-
 tur tam illustre deæ beneficium. At ego stu- 40
 pore nimio defixus tacitus hærebam, animo
 meo tam repentinum, tamq; magium non ca-
 piente gaudium, quid potissimum præferer
 primarium, unde nouæ uocis exordium ca-
 perem, quo sermonem nunc renata lingua fe- 45
 licius auspicarer, quibus quātisque uerbis tā-
 tæ deæ gratias agerem. Sed sacerdos utcum-
 que diuino monitu cognitis ab origine cun-
 ctis cladibus meis, quanquam & ipse insigni
 permotus miraculo, nutu significato, prius 50
 præcipit tegendo mibi linteam dari laciniam.
 Nam me cum primùm nefando tegmine de-
 spoliauerat asinus, compressis in arctum fe-
 minibus, & superstrictis accuratè manibus,
 quantum nudo licebat, uelamento me natura 55
 li probè munieram. Tunc è cohorte religio-
 nis unus impigrè superiorem exutus tuni-
 cam, supertexit me celerimè. Quo facto, sacæ

dos uultu geniali, & hercules perhumano, in
 aspectum meum attonitus sic affatur: Multis
 & uarijs exanclatis laboribus, magnisq; for-
 tunæ tempestatibus, & maximis actus pro-
 5 cellis, ad portum quietis & aram misericor-
 diæ Luci tandem uenisti: nec tibi natales, ac
 ne dignitas quidē, uel ipsa (quæ flores) us-
 quā doctrina profuit: sed lubrico uirētis æta-
 tula ad seruileis delapsus uoluptates, curiosi
 10 tatis improspere sinistrum præmium repor-
 tasti. Sed utcumque fortunæ cæcitas, dum te
 pessimis piculis discruciat, ad religiosam istā
 beatitudinem, improvida produxit malitia.
 Eat nunc, & summo furore scuiat, & crude-
 15 litati suæ materiam quærat aliam. Nam in e-
 os quorum sibi uita seruitiū, deæ nostræ ma-
 iestas uindicauit, non habet locum casus infe-
 stus. Quid latrones, quid feræ, quid seruitiū,
 quid asperrimorum itinerum ambages reci-
 20 proæ, quid metus mortis quotidianæ nesa-
 riæ fortunæ profuit? In tutelā iam receptus
 es fortunæ, sed uidentis, quæ suæ lucis splen-
 dore cæteros etiam deos illuminat. Sume iam
 uultum letiorem, candido isti habitu tuo con-
 25 gruentem, comitare pompam deæ sospitatri-
 cis in ouanti gradu, uideant irreligiosi, uide-
 ant, & errorem suum recognoscant. En ecce
 pristinis ærūnis absolutus, sisdīs magnæ pro-
 uidentia, gaudens Lucius de sua fortuna tri-

umphat. Quo tamen tutior sis atque muni- 30
 tior, da nomen huic sanctæ militiæ, cuius nõ
 olim sacramento etiam rogaberis: teque iam
 nunc obsequio religiõis nostræ dedica, et mi-
 nisterij iugum subi uoluntarium. Nam cum
 cœperis deæ seruire, tunc magis senties fru- 35
 ctum tuæ libertatis. Ad istum modum uatici
 natus sacerdos egregius, fatigatus anhelitus
 trahens procedit. Exin permixtus agmini re-
 ligio so procedens comitabar sacrarium, totæ
 ciuitati notus, ac conspicuus, digitis hominũ, 40
 nutibusque notabilis: omnes in me populi sa-
 bulabantur, hunc omnipotentis hodie deæ nu-
 men augustum reformauit ad homines. Felix
 hercules, et sibi beatus, qui uitæ scilicet præ-
 cedentis innocentiæ, fidæque meruerit tam præ 45
 clarum de cælo patrociniũ, ut renatus quo-
 dammodo, statim sacrorum obsequio despon-
 deretur. Inter hæc et festorum uotorum tu-
 multum paulatim progressi, iam ripam ma-
 ris proximamus, atque ad ipsum illum locũ, 50
 quo pridie meus stabulauerat asinus, perueni-
 mus. ibidem simulacris ritè dispositis, nauem
 faberrimè factam, picturis miris Aegypcio-
 rum circumseptis uariëgatam, summus sa-
 cerdos tæda lucida, et ouo, et sulphure solen- 55
 nissimas preces, de casto præfatus ore, quàm
 purissimè purificatam deæ nuncupauit, dedi-
 cauitque. Huius aluei felicitis nitens carbassus

lutea notum ingestans progerebat. Ecce literæ
 uotum instaurabant de noui commeatu pro-
 spera navigatione. iam malus insurgit. Pinus
 rotunda splendore sublimis insignis carche-
 5 sio conspicua, et puppis intorta cerucho, bra-
 cteis aureis uestita fulgurabat, omnisq; pror-
 sus carina citro lymphoto perpolita florebat.
 Tunc cuncti populi tam religiosi, quàm pro-
 phani uannos onustis aromatis, et huiusce-
 10 modi supplicij certatim conuerunt, et insu-
 per fluctus libant intritum lacte confectum,
 donec numeribus largis, et deuotionibus fau-
 stis completa nauis, absoluta strophij ancho-
 ralibus, peculiari serenõq; statu pelago redde-
 15 retur. Quæ postquam cursus spatium prospectũ
 sui nobis incertat, sacrorũ geruli sumptis rur-
 sum quæ quisque detulerant, alacres ad pha-
 num reditum capessunt, simili ritu pompæ
 decori. At cum ad ipsum iam templum per-
 20 uenimus, sacerdos maximus, qui que diuinas
 effigies progerebant, et qui uenerandis pene-
 tralibus pridem fuerant initiati, intra cubicu-
 lũ deæ recepti, disponunt ritè simulacra spi-
 rantia. Tunc ex his unus quem cuncti gram-
 25 matea dicebant, pro foribus assistens cœtu
 strophorũ, quod sacrosancti collegij nomẽ est, ue-
 lut in cocione uocato, indidem de sublimi sig-
 gestu, de libro, de literis fausta uota præsa-
 tus, principi magno senatuiq; et equiti, totiq; m. i. tra.

re. alia. lib. i. p. 101.
 Rom. in dicto. m.
 ia/

Pa. pastor. i. i. p. 101.
 um. d. i. c. o. h. a. l. o.
 m. h. i. c. o. h. a. n. t. a.
 lib. i. c. c. et lib. 1.
 t. a. m. i. 2. in dicto

Romano populo nauticis nauibus, quæq; sub 30
 imperio mundi nostratis reguntur, renunciat
 sermone ritûq; Græciensi ita, λαοῖς ἀφεσις,
 populis missio. Quã uocẽ feliciter cunctis eue
 nire signauit populi clamor infecutus. Exin
 gaudio delibuti populares, talos, uerbenas, co. 35
 rollas ferentes, exosculatis uestigijs deæ, quæ
 gradibus hærebat argëto formata, ad suos dis
 cediunt lares. Nec tamen indidem digredi, sed intentus
 deæ specimen pristinos casus meos recorda- 40
 bar. Nec tamen fama uolucris pigra pinnarũ
 tarditate cessauerat, sed protinus in patria,
 deæ prouidētis adorabile beneficium, meãm.
 que ipsius fortunam memorabilem narraue-
 rat passim. Confestim denique familiares ac 45
 uernula, quique mihi proximo nexu sangui
 nis cohærebant, luctu deposito, quem de mee
 mortis falso nuncio susceperant, repentino le
 tati gaudio, uarie quisque numerabundi, ad
 meum festinant illico diutinum, reducẽmque 50
 ab inferis conspectum. Quorũ desperata ipse
 etiam facie recreatus oblationes honestas
 æqui, bonique facio: quippe cum mihi fami
 liareis, quoad cultum, sumptumque largiter
 succederet, deferre perspicuẽ curassent. A ffa- 55
 tis itaque ex officio singulis, narratisq; meis
 pristinis æuinis, & præsentibus gaudijs, me
 rursum ad deæ gratissimum mihi refero con

spectum. Aedibûsque conductis, intra consp-
 tum templi, larem temporarium mihi consti-
 tuo, deæ ministerijs adhuc priuatis appositus,
 cõtuberniisque sacerdotũ indiuiduus, & nu-
 5 minis magni cultor inseparabilis. Nec fuit nox
 una, uel quies aliqua uisu deæ, monitûq; ieiu
 na, sed crebris imperijs sacris suis me iandu
 dum destinatum, nunc saltem censebat initia
 ri. At ego quãquam cupientem uoluntate præ-
 10 ditus, tamen religiosa formidine renitebar.
 Quod enim sedulo percontaueram difficile re
 ligionis obsequium, & castimoniorum abstine
 tiam satis arduam, cautõque circumpectu ui
 tam quæ multis casibus subiacet esse munien
 15 dam. Hæc identidem mecum reputans, nescio
 quomodo, quanquam festinans differebã. No
 ste quadam plenum gremium suum uisus est
 mihi summus sacerdos offerre. At requirenti,
 Quid utique istud? respõdisse, Parteis illas de
 20 Theſſalia mihi missas, seruum etiam meũ in
 didem superuenisse, nomine Candidum. Hanc
 experrectus imaginem diu, diũque apud cogi
 tationes meas reuoluebam, quid rei portende
 ret, præsertim cum nullum unquam habuis
 25 se me seruum isto nomine nũcupatum certus
 essem. Vt tamen se se præſagium somni porri
 geret, lucrum certum modis omnibus significa
 ri partium oblatiõe credebam. Sic anxius &
 in prouentum prosperiorem attonitus, templi
 x. i.

matutinas aptiones opperiebar. Ac dum ual. 30
 uis candentibus reductis in diuersum. deæ ue-
 nerabilem cōspectum apprecamur, & per dis-
 positas aras circumiens sacerdos rem diuisi-
 uam procurat, supplicamentis solennibus de
 penetrali fonte petitem spondeum libat. Re- 35
 bus iam ritē consummatis, inchoatæ lucis sa-
 lutationibus, religiosi primam nunciantes
 horam, perstrepunt. Et ecce superueniunt de
 patria quos ibi reliqueram famuli, cum me
 Fotis malis incipistrasset erroribus. Cognitis 40
 scilicet famulis meis, nec non & equum quo-
 que illum meum reducentibus, quem diuer-
 se distractum notæ dorsualis cognitione re-
 cuperauerāt. Quare solertiam somni tum mi-
 rabar, uel maximè quod præter congruenti- 45
 am lucrosæ pollicitationis, argumento serui
 candidi, equum mihi reddidisset colore can-
 didum. Quo facto idem sollicitus, sedulum co-
 lendi frequentabam ministerium, spe futura
 beneficijs præsentibus pignerata. Nec minus 50
 indies mihi magis, magisque accipiendorum
 sacrorum cupido gliscēbat. Summi que preci-
 bus primarium sacerdotem sæpissimè conue-
 neram, petens, ut me noctis sacræ tandem ar-
 canis initiaret. At ille uir alioquin grauis, &
 sobriæ religionis obseruatione famosus, cle- 55
 menter ac comiter, & ut solent parentes, im-
 maturis liberorum desiderijs modificari, ue-

am differēs instantiam, spei melioris solatijs,
 alioquin anxium mihi permulcēbat animum.
 Nam & diem quo quisq; possit initiari, deæ
 nutu demonstrari, & sacerdotem qui sacra de
 5 beat ministrare, eiusdē prouidētia deligi, sum-
 ptus etiam cerimonijs necessarios, simili præ-
 cepto destinari. Quæ cuncta nos quoq; obser-
 uabili patientia sustinere censebat, quippe cū
 auiditati, cōtumaciæq; sumæ cauere, & utrā-
 10 que culpā uitare, ac neq; uocatus morari, nec
 nō iussus festinare debere: nec tamen esse quē-
 quā de suo numero tā perditæ mētis, uel imd-
 destinatæ mortis, qui nō sibi quoq; seorsum in-
 bēte domina, temerariū atq; sacrilegū audeat
 15 ministeriū subire, noxamq; lethale cōtrahere.
 Nā & inferū claustra, & salutis tutelā in
 deæ manu posita, ipsamq; traditionē ad instar
 uolūtariæ mortis, & præcariæ salutis celebrari:
 quippe cū transfactis uitæ tēporibus, id in ipso
 20 finitæ lucis limine cōstitutos, quos tamē tudō
 possint magna religionis cōmitti silētia, numē
 deæ soleat elicere, & sua prouidētia quodāmo-
 do renatos, ad nouæ reponere rursus salutis
 curricula. Ergo igitur me quoq; oportere cæle
 25 ste sustinere præceptum, quanquā perspicua,
 euidentiq; magni numinis dignatione, iandū-
 dum felicitis ministerio nuncupatum, destina-
 tūmq; nec secus q̄ cultores cæteri, cibis pro-
 phanis ac nefarijs iam nunc temperare, quo
 x.ij.

rectius ad arcana purissimæ religionis secre- 30
ta peruaderem. Dixerat sacerdos, nec impati-
entia corrumpebatur obsequium meum, sed
intentus mihi quiete, & probabili taciturnita-
te, sedulum quot dies obibam culturæ sacro-
rum ministerium. Nec me fefellit, nec longi 35
temporis prolatione cruciavit potētis deæ be-
nignitas salutaris. Sed noctis obscuræ, nou ob-
scuris imperijs euidenter monuit, aduenisse
diem mihi semper optabilem, quo me maxi-
mi uoti competeret, quantōque sumptu debe- 40
rem procurare supplicamentis: ipsūque Mi-
thram illum suum sacerdotem præcipuum, di-
uino quodam stellarum consortio (ut aiebat)
mihi coniunctum sacrorum ministrum decer-
nit. Quis & cæteris beniuolis præceptis sū- 45
matis deæ recreatus animi, necdum satis lu-
cæ lucida discussa quiete, protinus ad recep-
tulum sacerdotis contendo, atque eum cubicu-
lo suo commodum prodeuntem, continuatus
saluto. solito constantius destinaueram iam ue 50
lut debitum sacris obsequium flagitare. At il-
le statim ut me conspexit, prior, O Luci (in-
quit) te felicem, te beatum, quem propitia uo-
luntate numen augustum tātopere dignatur.
Et quid (inquit) iam nunc stas otiosus, atque 55
ipsum demoraris? Adest tibi dies uotis assidu-
is exoptatus, quo deæ multinominis diuinis
imperijs per istas meas manus pijsimis sa-

crorum arcanis insinueris. Et iniecta dexte-
ra, senex comisissimus, dicit me protinus ad
ipsas fores ædis amplissimæ, ritūque sollempi-
apertionis celebrato ministerio, ac matutino
5 peracto sacrificio, de opertis adyti profert
quosdam libros literis ignorabilibus præno-
tatos: partim figuris huiuscemodi animalium
concepti sermonis compendiosa uerba sugge-
rentes: partim nodosis, & in modum rotæ tor-
10 tuosis, capreolatimque condensis apicibus, à
curiositate prophanorum lectione munita. In-
didem mihi prædicat, quæ forent ad usum
teletæ necessario præparanda. Ea protinus gna-
uiter & aliquanto liberalius, partim ipse, par-
15 tim per meos socios coëmenda procuro. Iam
que tempore (ut aiebat sacerdos) id postulan-
te, stipatum me religiosa cohorte deducit ad
proximas balneas: & prius sucto lauacro tra-
ditum, præfatus deum ueniam, purissime cir-
20 cumrorans abluit. Rursūque ad templum
reductum, iam duabus diei partibus transa-
ctis, ante ipsa deæ uestigia constituit, secretō-
que mandatis quibusdam, quæ uoce meliora
sunt, illud planè cunctis arbitris præcipit, de
25 cem continuis illis diebus cibariam uolupta-
tem coercerem, neque ullum animal essem, &
inuiuius essem. Quis uenerabili continentia
rite seruatis, iam dies aderat diuino destina-
tus uadimonio, & sol curuatus intraherat
x. iij.

nesperam. Tum ecce confluunt undique tur- 30
 bæ sacrorum, ritu uetusto, uarijs quisque me-
 muneribus onerantes. Tunc semotis procul
 prophanis omnibus, linteo, rudique me conte-
 ctum ammicimine, arrepta manu sacerdos de-
 ducit ad ipsius sacrarij penetralia. Quæras 35
 forsitan satis anxie studiosè lektor, quid dein-
 de dictum, quid factum? Dicerem, si dicere li-
 ceret: cognosceres, si liceret audire, sed patrem
 noxam contraherent aures & linguæ illæ te
 merariæ curiositatis. Nec te tamen desiderio 40
 forsitan religioso suspensû angore diutino cru-
 ciabo. Igitur audi, sed crede quæ uera sunt.
 Accessi confinium mortis, & calcato Proserpi-
 næ limine, per omnia uetustis elementa remea-
 ui. Nocte media uidi solem candido coruscantem 45
 lumine, deos inferos, & deos superos. Ac-
 cessi coram & adorauit de proximo. Ecce tibi
 retuli, quæ quamuis audita, ignores tamen ne-
 cesse est. Ergo quod solum potest sine piaculo
 ad prophanorum intelligentias enunciarî, re- 50
 feram. Mane factum est, & perfectis solemnibus,
 processu duodecim sacratus stolis, habitu
 quidem religioso satis, sed effari de eo nullo
 uinculo prohibeor: quippe quod tunc tempo-
 ris uidere præsentis plurimi. Nanque in ip- 55
 so ædis sacræ meditullio, ante deæ simula-
 crum constitutum tribunal ligneum iussus
 superstiti, byssina quidem, sed floride depi-

cta ueste conspicuus. Et humeris depende-
 bat ponè tergum talorum tenuis, preciosa
 chlamyda: quaquàm tamen uiferes, colore uar-
 rio circumotatis insignibar animalibus. Hinc
 5 drocones Indici, inde grypes Hyperborei,
 quos in speciem pinnatæ alitis generat mun-
 dus alter. Hanc olympicam stolam sacrati
 nuncupant. Ad manum dextram gerebam
 flammis adultam facem, & caput decorè co-
 10 rona cinxerat, palmæ candidæ folijs, in mo-
 dum radiorum profestentibus. Sic ad instar
 solis exornato, & in uicem simulacri consti-
 tuto, repente uelis reductis in aspectum po-
 pulus errabat. Exhinc festiuissimum celebra-
 15 ui natalem sacrorum, & suauis epulæ, & fa-
 ceta conuiuia. Dies etiam tertius pari ceri-
 moniarum ritu celebratus, & ientaculum
 religiosum, & teletæ legitima consummatio.
 Paucis dehinc ibidem commoratus diebus,
 20 inexplicabili uoluptate simulacri diuini per-
 fruebar, irremunerabili quippe beneficio pi-
 gneratus. Sed tamen deæ monitu licet non
 plene, tamen pro meo modulo supplicuè gra-
 tijs persolutis, tardam satis donuitionem
 25 comparo, uix equidem abruptis ardentis-
 simi desiderij retinaculis. Pronolutus de-
 nique ante conspectum deæ, & facie mea
 diu deterfis uestigijs, lachrymis obor-
 tis, singultu crebro sermonem interficiens,
 x.iii.

et uerba deuorans aio: Tu quidem sancta, & 30
 humani generis sospitatrix perpetua, semper
 fouendis mortalibus munifica, dulcem matris
 affectionem miserorum casibus tribuis: nec
 dies, nec quies ulla, ac ne momentum quidem
 tenue tuis transcurrit beneficijs otiosum, quin 35
 mari, terræque protegas homines, & depul-
 sis uitæ procellis, salutarem porrigas dex-
 tram, qua fatorum etiam inextricabiliter con-
 torta retractas licia, & fortunæ tempestates
 mitigas, & stellarum uarios meatus cohibes. 40
 Te superi colunt, obseruant inferi, tu rotas
 orbem, lumnas solem, regis mundum, cal-
 cas tartarum. Tibi respondent sidera, rede-
 unt tempora, gaudent numina, seruiunt ele-
 menta; tuo nutu spirant flamina, nutriuntur 45
 nubila, germinant semina, crescunt ger-
 mina. Tuam maiestatem perhorrescunt aues
 cælo meantes, feræ montibus errantes, ser-
 pentes solo latentes, beluæ ponto natantes.
 At ego referendis laudibus tuis exilis inge- 50
 nio, & adhibendis sacrificijs tenuis patri-
 monio: nec mihi uocis ubertas, ad dicenda
 quæ de tua maiestate sentio sufficit, nec ora
 mille, linguæq; totidem, uel indefessi sermo-
 nis æterna series. Ergo quod solum potest re- 55
 ligiosus quidem, sed pauper alioquin effice-
 re, curabo, diuinos tuos uultus, numenque
 sanctissimum intra pectoris mei secreta con-

ditum perpetuò custodiens imaginabor. Ad
 istum modum deprecatò summo numine, cõ-
 plexus Mithram sacerdotem, & meum iam pa-
 rentem, colloque eius multis osculis inhærens
 5 ueniam postulabam, quod eum condignè tan-
 tis beneficijs remunerare nequirem. Diu deni-
 que gratiarum gerendarum sermone prolixo
 commoratus, tandem digredior, & recta uia
 patrium larem reuisurus meum, post aliquan-
 10 tulum temporis cõtendo. Paucisque post die-
 bus deæ potentis instinctu, raptim constrictis
 sarcinulis, nauæ consensa, Romam uersus pro-
 fectionem dirigo: tutusque prosperitate uen-
 torum ferentium hausi portum celerrimè. Ac
 15 dehinc carpento peruolauì, uesperaq; quam
 dies insequeretur Iduum Decembrium, sacro
 sanctam istam ciuitatem accedo. Nec ullum
 tam præcipuum mihi exinde studium fuit, q̃
 quotidie supplicare summo numini reginæ I-
 20 sidis, quæ de templi situ sumpto nomine Cæ-
 pensis, summa cum ueneratione propitiatur.
 Eram denique cultor assiduus, p̃hani quidem
 aduena, religionis autem indigena. Ecce trās-
 cursò signifero circulo, sol magnum annum
 25 compleuerat, & quietem meam rursus in-
 terpellat numinis benefici cura puigilis, &
 rursus teletæ, rursus sacrorum commonet.
 Mirabar quid rei tentaret, quid pronuncia-
 ret futurum. quidni? plenissimè iandudum

videbar initiatus. Ac dum religiosum scrupulum partim apud sensum meum disputo, partim sacratorum consilijs examino, nouum, mirumq; planè cõperior, deæ quidem me tantum sacris imbutum, ac magni dei, deũque summi parentis inuicti Osiris, necdum sacris illustratum: quanquam enim connexa (imò uerò unica) ratio uiminis, religionisq; esset, tamen teletæ discrimen interesse maximum. Prohinc me quoq; peti magno etiam deo famulum sentire deberem. Nec diu res in ambiguo stetit. Nam proxima nocte uidi quẽdam de sacratis, linteis inteclũ, qui thyrsos & hederas, & tacenda quadam gerens, ad ipsos meos laueis collocaret, & occupato sedili meo religionis amplæ denunciaret epulas. Is ut agnitionem mihi scilicet certo aliquo sui signo subministraret, sinistri pedis talo paululu reflexo, cunctabundo clementer incedebat uestigio. sublata est ergo post tam manifestam domini uoluntatem ambiguitatis tota caligo, 50 & illico deæ matutinis pfectis salutatiõibus, summo studio percunctabar singulos, eequi uestigium similis ut somniũ, nec fides absuit. Nam de pastophoris unum conspexi statim præter indicium pedis, cætero etiam statu atq; 55 habitu examussim nocturnæ imagini cõgruentem, quẽ a siniiũ Marcellum uocitari cognoui. Postea reformationis meæ nõ alienum nomẽ.

Nec moratus conueni protinus eum sanè nec ipsum futuri sermonis ignarũ: quippe iandum consimili præcepto sacrorum ministrãdorum commonefactum. Nam sibi uisus est 5 quiete proxima, dum magno deo coronas exaptat, & de eius ore, quo singulorũ fata dictat, audisset, mitti sibi Madaurẽsem, sed admodum pauperem, cui statim sua sacra deberet ministrare. Nam & illi studiorum gloriã, 10 & ipsi grande compendium sua comparari prouidentia. Ad istum modum desponsus sacris, sumptuum tenuitate contra uotum meũ retardabar. Nã uiriculas patrimoniũ peregrinationis attriuerant impensæ, & erogationes 15 urbiæ pristinis illis prouincialibus antistabant. Plurimum ergo duritia paupertatis intercedente, quod ait uetus prouerbium, inter sacrum & saxum positus cruciabor, nec fecius tamen identidẽ numinis premebar instantia. Iamq; sæpiculẽ nõ sine magna turbatione stimulatus, postremò iussus ueste ipsa mea, quanuis paruula distracta, sufficientem corrafi summulam, & id ipsum præceptum fuerat specialiter. An tu (inquit) si quam rem 20 uoluptati struẽdæ moliveris, lacinijs tuis nequaquã parceres, nũc tãtas cerimonias aditurus, impenitẽdæ te pauperiei cõtaris comitẽ? Ergo igitur cũctis affatim præparatis, rursus decẽ diebus inanimis cõtētus cibi, insup etiã

de Serapis principalis dei nocturnis orgijs il. 30
 lustratus, plena iam fiducia germanæ religio-
 nis, obsequium diuinum frequentabam. Quæ
 res summum peregrinationi meæ tribuebat
 solatium, nec minus etiam uictum uberorem
 subministrabat. Quidni? spiritu fauentis eue- 35
 tus quæsticulo forensi nutrito, per patrocini-
 a sermonis Romani. Et ecce post pauculum
 tempus, inopinatis & usquequaque mirifi-
 cis imperijs domini rursus interpellor: & co-
 gor tertiam quoque teletam suscitare. Nec le. 40
 ui cura sollicitus, sed oppidè suspensus ani-
 mi, mecum ipse cogitationes exercitus, cogita-
 bam quorsus noua hæc, & inaudita se cæ-
 lestium porrigeret intentio: quid subsiciuum
 quauis iteratæ iam traditioni remãssisset, ni- 45
 mirum perperam uel minus plenè cõsulue-
 runt in me sacerdos utrique. Et hercules, iam
 de fide quoque eorum opinari cœptabam se-
 quius. Quo me cogitationis æstu fluctuantem
 ad instar insaniæ percutum, sic instruxit no- 50
 cturna diuinatione clemens mago: Nihil est
 (inquit) quodd numerosa ferie religionis, qua-
 si quicquam sit prius omisissum terreare: quin
 assidua ista numinum dignatione letum ca-
 pesse gaudium, & potius exultanter futurus, 55
 quod ali, uel semel, uix cõceditur, tẽq; de isto
 numero meritò præsume semper beatum. Cæ-
 terum futura tibi sacrorum traditio perne-

cessaria est, si tecum nunc saltem reputaueris
 exuias deæ, quas in prouincia sumpsisti, in
 eodem phano depositas perseuerare: nec te
 Romæ diebus solennibus uel supplicare his,
 5 uel cum præceptum fuerit felici illo amictu
 illustrari posse. Quod felix itaque ac faustum
 salutarẽque tibi sit, animo graudiali rursum
 sacris initiare, dijs magnis authoribus. Ha-
 ctenus diuini somnij suada maiestas quod
 10 usus foret pronunciauit. Nec deinceps postpo-
 sito uel in supinam procrastinationem reiecto
 negotio, statim sacerdoti meo relatis quæ ui-
 deram, inanimæ protinus castimoniæ iugum
 subeo, & lege perpetua præscriptis illis de-
 15 cem diebus spontali sobrietate multiplicatis,
 instructum teletæ comparo, largitus ex stu-
 dio pietatis magis, q̃ mensura rebus collatis.
 Nec hercules laborum me, sumptuumq; quic-
 quam pœnituit. Quidni? liberali domini pro-
 20 uidentia, iam stipendijs forensibus bellule fo-
 tum. Denique post dies admodum pauculos,
 deus delum magnorum potior, & maiorum
 summus, & summorum maximus, & maxi-
 morum regnator Osiris, non in alienam quã-
 25 piam personam reformatus, sed coram suo
 uenerando me dignatus affamine, per quietem
 præcipere uisus est, quàm nunc incõtan-
 ter gloriosa in foro redderem patrocina, nec
 extimescerem maliuolorum disseminationes,

quas studiorum meorum laboriosa doctrina 30
ibi deseruiebat. Ac ne sacris suis gregi cæte-
ro permixtus deseruirem, in collegium me pa-
stophorum suorum imò, inter ipsos decurionum
quinquennales elegit. Rursus denique

quam raso capillo collegij uetu- 35
stissimi, & sub illis syllæ

temporibus conditi

munia non ob-

umbrato, uel oblecto caluitio, sed quoquoer

sus obuiò, gau- 40
dens ob-

ibam.

FINIS LIBRORVM LVCII
APVLEII DE ASINO
AVREO.

ANNOTATIONES QVAEDAM
perbreues, in gratiam Apuleianæ dictio-
nis elegantiae studioforū collectæ, quibus
breuiter difficulta quæq; quæ alioqui re-
morari possent Lectore auidū explicatur.

I. 2. Sermone Milesio) sermo Milesius di-
ctus fabulosus, lepidus, iocosus, aut delicatus,
à Milesijs nimirum Ionie populis, qui deli-
cijs luxuq; celebres fuere: quorum illud fertur
decantatissimum, δίκαι τὰ μιλήσια, μὴ γὰρ
ἐνθάδε, in eos qui domesticū luxū celebrant
ubi minus pbatur. Vide Polit. miscel. cap. 16.

I. 7. Papyrus Aegyptiam) Illinc enim de-
ferebatur, ut ostendit Plini. lib. 13. cap. 12. &
Ruel. lib. suo de natura stirpium opere abso-
lutissimo, primo, cap. 109. apud quos & ratio
conficiendæ papyri elegantissime describitur.
In quibusdam exemplaribus hoc ordine non
male hic uersus legitur,

Modo si papyrus Aegyptiam tu argutia
Nilotici calami &c. Niloticos uocat à comē-
datiōe, etsi antiquis nobiliores fuerint Gnidij.

I. 16. Prosapia) generis & familiæ origo,
à proserpendo. dictio uetus ut ostendit Qui-
ntilianus lib. 1. cap. 11.

I. 13. Hymettos Attica) Enumeratio est ori-
ginis suæ. Est autem Hymettus mons Atticæ
melle & marmore inclutus.

I. 14. Isthmos Ephiræa) Isthmos angustiae Peloponnesi inter Aegæum & Ionii maria, in quarum medio Corinthus est oli Ephyre dicta.

I. 14. Tænaros spartiacæ) Tænaros oppidum & promotorium est Laconiae. spartiacæ autem dicitur ab sparta, quæ metropolis est Laconiae, à sparto filio Phoronei ut uolunt.

I. 23. Desultoria) μεταφορικῶς uocat ludicram uoluptuariamque scientiam, ueluti desilientem à pristino seueriori studio.

I. 45. Tentaculū ambulatoriū) ἀκρόπομα περιπετητικόν, quod sensim ambulando capit equus in pratis.

I. 52. Non quidem curiosum) separat Beroaldus dictionem curiosum, legens curio sum, separatim: exponitque ita, uidetur curio hoc in loco à cura festiuiter deduci, quasi curiosus, qui curat & satagit nosse curiose res nouas. Nobis placuit cum nonnullis exemplaribus coniunctim legere.

2. 1. Susurramine) incantamento: ut lib. 4. instituit. Iust. dicuntur susurri magici.

2. 2. Colligari) congelascere.

2. 3. Lunā despumari) Credebatur antiquitus lunam depresso magico, cogi ut despumaret in herbas suppositas, & lunare uirus infunderet, quo ad magicen utebantur. Quod testatur Lucanus in 6. ita canens de luna, Et patitur tantos cantu depresso labores,

donec suppositas propter despumet in herbas.

2. 14. Polentæ caseatæ) Polenta cibus fuit antiquitus Graeciae familiaris, de qua uide Plin. lib. 18. cap. 7. & Ruel. de natur. stirp. li. 2. ca. 16. caseatā autem uocat, id est caseo subactā.

2. 15. Mordicō) Mordicus, id est cum morsu & dentibus, aduerbium est.

2. 19. Proximo) appropinquo, uerbum est. Pœcilen) Pœcile porticus Atheniensis, ita à uarietate picturae, quam gratuito Polygnotus Thasius pictura insignis, depinxit dicta. de hac apud Plin. lib. 35. cap. 9.

2. 29. Dei medici baculo) Aesculapij filij Apollinis medicinae repertoris, qui manibus baculum serpente inuolutum tenebat.

2. 29. stabulum) hospitium significat, ubi dicit se pro altero satisfacturum stabulario, hoc est hospiti.

2. 30. Merces hic) pro hæc, frequens Apuleio dicto.

2. 35. Thessaliam) oppidum non regio notatur: nisi maui cum quibusdam Thessalicam legere, ut Hypaten intelligas.

2. 39. Aeginensis ab Aegina deductum insula, ita ab Aegina Aeaci matre dicta, antea Enopia, patria Pauli Aeginetæ medici. Alij Aegiesis, ab Aegio oppido Peloponnesi, ubi Iupiter à capra nutritus dicitur, unde epitheto αἰγιοχόος ab Homero dicitur ut quidam putant.

2. 40. Aetnaeo melle) siculo, quod proximè ab Attico laudatur.
2. 41. Aetoliam) proximam Epiro quæ Acheloo amne diuiditur ab Acarnania.
2. 42. Cōperto itaq; Locutio absoluta uetribus & Apuleio usitata. ut infra. fol. 3. 28. Probè curato &c.
2. 46. Præstinaturus) empturus, uerbum uetus est.
2. 49. Magnarius) celebris & clarus in obuiandis magnis mercaturis.
2. 53. Lurore) squalore & pallore.
3. 7. Conclamatus) de ritu antiquorū sumptum, quibus seruabātur cadauera septē diebus, & calida abluebātur, & post ultimā cōclamationē cōburebantur. unde emerfit illud Terentianū, Desine iam cōclamatum est.
3. 17. sutuli centuculo) quod ante dixit scifili palliastro, deducto uocabulo à centone, qui uestis crassior est.
3. 30. Ad lubentias) ad hilaritates & letitias.
3. 35. Replaudens) manu reperiens retegēsq; capillis reiectis.
3. 38. secundum quæstum) post lucrum.
3. 40. Larissam) ciuitatem Theſſaliae.
3. 42. Laciniosa) flexuosa, plicatili.
4. 47. Domuitionis) reditus ad penates. diætio usurpata etiam Ciceroni.

3. 51. Vrigine) ardore libidinis, & tentigine pruritūque quodam.

3. 56. Saccariam) quidam legūt, sagariam.

4. 10. Cælum deponere) ἀντιθετικῶς ὀρπονit impossibilia.

4. 14. Aulæum tragicū) innuit omittendam esse eiu(modi) sermocinationem, quæ tragicis quàm familiari narrationi sit accommodatior. Est autem aulæum uelamen picturis intextum, quo ut ex authore patet utebantur tragici. ut & siparium uelum mimicum, quomimi scenicique utebantur.

4. 18. Efflictim) uehementer & ardentè.

4. 19. Aethiopes utriq; orientales & occidentales, ut inquit Homerus, αἰθίοπας, τοὶ δὲ ἄλλοι δὲ δαίαιται, ἔχρατοι ἀνδρῶν, οἱ μὲν δὲ ὄσο μὲν ὑπεριόνοιο, οἱ δ' ἀνιόντος.

4. 20. Folia sunt artis) leuia & nugatoria.

4. 29. Ronchis) Ficlitia à ῥέγχω quod steru est, uox proprie stertentium, hic autem pro derisione ut uidetur capitur.

4. 24. Repugnato) coercito & phibito. Quidā nō malè repigrato legūt, quod est retardato.

4. 42. Medea) Conuenit Apuleio cū Plinio ita lib. 2. cap. 15. scribente de naphtha: Huic magna cognatio igniū, transiliuntq; protinus in eā undecūq; uisam. Ita ferūt à Medea pellicem crematam, postq̄ sacrificatura ad aras acasserat, corona igne rapta. Aliter tamē do.

cent Nasō, Diodorus lib. 5. cap. 3. & Seneca
in Medea.

4. 43. Filiāmq; Glaucam nomine, ut scribit
Diodorus ut alij uero Creūsam.

4. 45. In scrobem procuratis) Notum est ex
magico ritu hoc dici uel ex Homero ita libro
ὁδ' ὡς λ. scribente,

ἐγὼ δ' ἄορ ὀξὺ ἐρυσάμενος παρὰ μῆρδ',
βόθρορ ὄρουξ', ὄασορ τε πυγούσιορ ἐνθα
καὶ ἐνθα.

4. 50. Consonē) cōcordi cōmuniq; sentētia.

5. 41. Testudo factus) quoddam lecto in uersō
tectus ac coopertus esset, ut testudo in sua
domo.

5. 32. Infimū) ad uerbialiter, in infimā partē.

15. 38. Carus Endosmion) Ironia est. Qui-
dam autem legunt Endymion, ut ita alludat
ad Endymionem illum à Luna adamatum.

Alij Hedyosmion à suauitate odoris, quasi
dulciculum.

5. 32. Catamitus) Ganymedes meus, qui ita
à ueteribus dictus est, ut ironia.

5. 42. Vlyssi) Genitiuus antiquus, ut etiam
Calypsonis.

6. 11. A uictimæ religione) ex ritu sacrifi-
cantium, omnia dicit obseruata.

6. 20. Varicus) more equitantium.

6. 55. Cucurbitæ caput) Fortasse intelligit
plebeiam cucurbitam, cuius meminit Plin. lib.

19. cap. 5. & Ruel. de natura stirpium lib. 2.
cap. 66. ut dicat uile exponendūq; periculo.

7. 2. Marcidus) ut Plinius in Panægy. dixit
marcidos somno.

7. 6. Illud horæ) ut id tēporis, p eo tēpore.

7. 11. Genere tumultuario) cū tumultu &
sine cōsilio, aut deliberatione.

7. 22. Altrinsēcus) in altiore parte.

7. 27. Ad ingluuiem) ad gulā, proprie tamē
gurgulionē aut asperam arteriam.

7. 34. Exerte) uoce sublatissima.

7. 48. Olore) ab oleo deductum, quidam ta-
men habent odore.

8. 2. sedulo arbitrabar) diligētē inspiciēbā.

8. 27. Buxeo) Buxus arbor est pallore &
dunitia nota uulgo ut docet Ruel. de stirpib.
lib. 1. cap. 60.

8. 33. Breuitas) ὑατὰ χροσις p paucitas.

8. 42. Explere laticē) more antiquorū, pro
exple teipsum aqua nitida.

8. 48. Patore) à patere deriuatū, id est, hiatū
& apertionem.

8. 50. Exanimatū) cōtra q̄ Donatus p mor-
tuo nō autē conturbato & conterrito.

9. 1. Aetoliam) apud Plin. lib. 4. cap. 2.

9. 7. Ut habitus & habitudo) uestitus &
corporis constitutio.

9. 24. Ingressu) pro ingressui.

9. 27. Prioribus) primoribus & summatibus.

9. 29. Pomœrium) est, ut inquit Livijs lib. 1, circa murum locus: & ut Festus, Pomœriũ quasi pronuriũ, id est proximum muro.

9. 33. Altrinfecus) ex utraq; parte.

9. 39. Aerugini) pecuniæ & rei nummaria, ab ære deducta dictione.

9. 47. Modico secus) nõ longe à caupona.

9. 59. Modico deinde) id est paulo post.

10. 3. Assidebat pedes) nõ malè cũ sententia Luciani legas penes, ναάθισο τωλνοιορ.

10. 6. Properiter) pperere, festinãter, subito.

10. 12. Fibula) putat accipi Beroaldus pro claustro, tanquam nihil sit satis clausum munituq; ab incurfu latronũ: admonetq; purius legi, sessula aut sessibula: ut sedile intelligas.

10. 18. Gurgustoli) casulæ, taguriunculi.

10. 23. Thesèi illius) Aethræ & Aegæi Athenarum regis filij, cuius uitã descripsit Plutarchus. Conatur autem Milo commendare suum hospitium Apuleio ab exemplo Thesèi clari uiri, qui olim iuuenis hospitio comiter exceptus est Hecales cuiusdam egentis & uetulae. de Hecale anu uide Polit. miscel. cap. 24. centur. 1.

10. 34. Itineris ubiq;) ut ubique locorum, pro omni loco.

10. 42. Cupedinis) Cupes, Cupedia, Cupedula, antiquis lautiores cibi, uel cupiditas lautiorum ciborum.

10. 43. Opiparem) copiosum, & abundantẽ.
10. 55. Lixas) ministros magistratui seruientes.

11. 6. Postliminio) reditum & reuersionẽ in forum significat, unde autem dicatur uide Topica Ciceronis. Alij à post, quod est retro & liminium, paragogica particula: alij à post & limen, deriuant.

11. 19. Officialem) ministrum & apparitorum, ab officio dictum.

11. 25. Prudentis) Ironia est.

11. 26. Lautus) lotus, à lauo.

11. 36. Ingratis) aduerbium est pro inuito, & non ultro.

11. 49. Rancidi) insuauis, aspernabilis & amari.

In librum secundum annotata.

12. 23. Natiua cantamina) tanquam ars magica nata esset in Thessalia.

12. 31. Ferali) magico & pestifero.

12. 44. Nepotali) à nepos, qui prodigus dicitur.

13. 4. Inenormis succulenta pceritas) mallem reclamantibus tamen exemplaribus etiã Aldino, cum Beroaldo legere, inenormis proceritas, succulenta gracilitas.

13. 8. quoquouer sum) ex omni parte.

13. 31. Palmariis deæ) uictoriae deæ, à palma uictoriae signo ita dictæ.

13. 33. Pilæ)columnæ,decitantes autē no-
ue p̄ decorantes dixit.
13. 37. Signum)statua & simulacrum.
13. 48. Muscis) Quid sit muscus ostendit
Ruellius lib. 1. cap. 40.
13. 49. Pampinis)Pampini frondentiū uitis
ramusculorū comæ coliculiq; fructū fouētes.
14. 2. Agitationis officio)tanq̄ in subiectis
aquis agitari,moueri,ludere uideantur.
14. 17. surculis & lapillis)eleganter,quo-
niā talibus uis magica inesse credebatur,af-
flatis uerbis magicis.
14. 47. Genialē) cōiugalē lectū,qui nuptijs
sternitur in honorē Genij inquit Festus.
15. 4. Iuscū) fartim)pulpamētū minutatim
cōcisum,à farciēdo dictū,quale fere est quod
Gallis dicitur paste en pot.
15. 6. Pascoe) opipare, laute,abundantur.
Aldus habet,Abacu ad pascea uirulenta.
15. 7. Tucetū)esca regia,ut buccellatū, ci-
bus militaris.
15. 9. Russæ) fasciola)rubentis coloris,ruf-
sus & rufus idē. uidetur autē fasciā pectoralē
significare qua papillæ cohibentur.
15. 15 Inundabat)undatim agitabat.aliās
nudabat.
15. 51. Balteo) suo)Cestū indicat,qui est cin-
gulum Veneris.
15. 52. Cinnama)cinamomo,de qua uide Ru

- el. lib. 1. ca. 25. & de balsamo, eodē, cap. 35.
16. 2. Guttis Arabicis) staten uidetur in-
telligere, quam fundit myrrha, de qua Ru-
el. lib. 1. cap. 98.
16. 16 Patagio) aurea chlamyde, quæ uestis
pretiosis solet immitti.
16. 23. Morficantibus) quod oculi illiæ ue-
neris, quodā quasi mor su uitalia populātur.
16. 32. Congermanescēti) compari, & qua-
dam quasi germanitate consimili
16. 33. Inhalatu) anhelitu odoro.
16. 35. Adlubescēte) Placēte, aut placere
incipiente.
16. 45. Xeniola) munera erant esculenta hō
spitibus mitti solita.
16. 51. Sitarchia) Annona & alimento.
17. 8. Lucernæ) sibyllam) diuinatricem.
17. 10. Candelabri) Videtur indifferenter
usurpare lucernam & candelabrum.
17. 28. Incredendam) fabulam) Forte intel-
ligit hanc transfigurationem suam in asinum
& hos libros.
17. 29. Renidens) Ridens, aliās autem nide-
re est splendescere.
18. 3. Vtroque) regimine) Velo & remis.
18. 32. Distractum) Quidam legunt distra-
tum à sermo.
18. 31. Arbitrio) speculatu, contemplatū-
que. arbitrari enim spectare est, frequentata

Apuleio dictio.

18. 41. Tuberante) Tumescere.
18. 51. Inquies) Inquietus antiquis. aliquando est substantiuum.
18. 52. saucius inguinum) intelligit tumētia genitalia ex libidinis desiderio.
18. 56. sine finali) Tanq̄ nullus finis esset futurus. Totūsq; locus effertur metaphorice.
19. 16. Missionem) Hoc est quod dixit sine finali officio.
19. 19. Pendulæ) Quæ fit à femina superstante.
19. 37. Insecta) Lege insecta, quod est polluta.
19. 51. Citro) Mensas è citro & lectos antiquitus fieri solitos ostendit Ruellius lib. 1. capit. 68.
19. 55. succinum) De succino & succiniferis arboribus plenam considerationem uide apud eundem, eodem lib. cap. 39.
19. 56. Diribitores) Antiqui diribitorum appellatione intelligi uoluerunt ministros, distributorēsq;.
19. 58. Calamistrati) Crispa & cirrata coma.
20. 1. Indusiati) Aut ut alij inclusiati pro induti, indusium enim quasi intusū dicitur.
20. 4. Cauillus) Iocularis calumniatio.
20. 18. Præsemina) Excrescentia purgā-

menta, quæ ex unguibus eminulis refecabant magi.

20. 20. Choragij funeris) Apparatus funebri. perpeti autem, id est ueloci.
20. 27. Obstinatione) A spectu offirmato & immobili.
20. 32. Remetire) Pro repete, & renarra metaphorice.
20. 40. Effultis in cubitum) Morem sermocinatorum exprimit.
20. 43. Insesto) Erecto & quasi minante.
20. 48. Larissam) Ciuitatem Thessaliæ unde Achilles Larissæus est dictus.
20. 45. Mileto) Ciuitas est Ioniæ caput.
21. 4. Exertis) Vigilantibus, apertis, & inconniuentibus.
21. 37. Authoratus) Authoramento obligatus & subiectus, mercede conductus, & pretio emptus. Quid sit authorare explicat Val. lib. 4. cap. 32.
21. 42. Epergite obeas) Vigilanter officium peragas.
21. 43. Modo corollarium) Modo aliquid quasi auctarium & munusculum, præter legitimum constitutamque mercedulam.
21. 49. Verba concepta) Quæ prout concipiuntur enuncianturque ita perscribi solent.
21. 52. Illibatæ labiæ) Labra & labias in differenter antiqui.

21. 58. Ad lucem luci) Lucem scilicet matutinam, luci nempe in tenebrico so loco uersanti.
22. 1. Discus) Vas est escarium.
22. 3. Partes) Eduliorum, quas amoris testificandi causa solent principes cōatoribus dare.
22. 15. Concubia) Concubiū à Marco Varone nox intempesta dicitur, hic tamen uideatur intelligere tepus illud quod præedit noctem intempesta cum Macrobio.
22. 27. Quis) Contra grammaticos quis de duobus.
22. 30. Cantus cristatæ cohortis) Gallos gallinæos intelligit.
22. 55. Adoni) Adonis Myrrhæ filius, Venereis deliciū aprugno dente percussus interijt. Alij aliter narrant.
22. 55. Mustelatis peplis) subliuidis, ac lentiginosis uestimentis. Est tamen proprie peplum uestis muliebris.
23. 6. Adanxius) quidam codices habent ad latus.
23. 24. Ergo igitur) V sitata Latinis loquē, di ratio elegans.
23. 31. Palmeis baxeis) Calæamentis. Baxeæ tamen sunt proprie calcei philosophorū.
23. 37. Adepta Coptica) Aggerem hiru-
dinum intelligit, quem in Aegypto iuxta oppidum Copton hiru-
dines muniunt opere in ex-

- pugnabili, palea & stramēto rostro firmātes.
23. 38. Arcana Memphitica) Quæ cū nullo communicant sacerdotes Memphitici.
23. 38. sistra Phariaca) Instrumentum musicum stridulum, nempe cornu recuruum, quo in sacro Isis Aegyptij utebantur.
24. 6. Adorat) pro alloquitur, ab oro.
24. 37. Lanienam) pro laniationem, cum alioqui locus sit proprie ubi caro uendatur.
24. 53. Posuit) Pro finiuit, ut dicitur causam ponere.
24. 55. Bibere solitarium) Ex more & solito bibere, noue dictum.
25. 15. Detunsis ob lapides) Contusis & impactis ad lapides, ob enim antiqui pro ad dixerunt.
25. 34. Inuicem Geryoneæ) in modum Herculis, qui deicit tergeninū Geryonem, ita dictum à tribus insulis quibus præfuit.

In librum tertium annotata.

26. 12. Cossim) Quasi coxin, id est in coxas sedens.
26. 31. Turbæ miscellanæ) indiscretæ, col-
luuione uariarum gentium commixtæ.
26. 52. Caueæ cōseptū) Theatri cōfessum. cauea enī est in theatro, ubi populus spectat.
26. 58. Per proscenium) Locum ante sce-

nam, unde actores suas fabulas agebant.

27. 2. Orchestræ) Orchestra locus est in theatro, ubi senatores sua habebant subsellia, unde apud Iuvenalem orchestra pro senatu.

27. 5. Vasculo quodam) Clepsydras forenses intelligit, ad aquæ enim modum oratores dicebant: de clepsydri autem uide Bud. in suis annotationibus.

27. 5. Inuiam coli) Cola uasa sunt, inquit Beroaldus, lintea, ita à colando dicta. Figuratur autem colum, ut sit à summo patulum & satis latum: in imo autem, fastigatur in acutam gracilitatem.

27. 7. Infusa aqua) Eleganter additum. est enim aquam alicui fundere, locum dare dicendi & causam suam agendi.

27. 7. Neque parua) Oratio est accusatoris plena tropis rhetoricis. Captat autem in exordio attentionem, dum pollicetur se de re ardua & cunctæ ciuitati profutura dicturum.

27. 14. Nec me putetis) Antithesis est, quam reijcit ex suo officio, interim suam sedulitatem in obeundo suo munere commendat.

27. 20. Nam cum fere) Narratio.

27. 20. Tertia uigilia) Nox diuidebatur in quatuor uigilias, ut credas singulas uigilias fuisse trium horarum.

27. 35. Habetis itaque) Attende exaggeratione cum repetitione decorata ὁμοιοπύτυον.

27. 48. Nec ipse ignoro) Responso est rei ex depulsione causam suam defendentis. Est autem status qualitatatis.

28. 30. Certa manu) Ictu scilicet non aberrante.

29. 5. Assistendi) Patrociniandi, & fauendi.

29. 25. Subficiua sollicitudo) Reliqua & sola. Subficiuum enim est, quod quasi reliquum, subductum, subtractumque est.

29. 39. Ignis & rota) Plura fuere antiquorum tormentorum genera quæ ex Beroaldo non pigebit huc adscribere. Fuere autem crucæ, equulei, cuius meminit infra Apuleius li.

10. rota, ignis, arcer, uncus, & adactus per medium hominem stipes, & tunica alimentis ignium illita & intexta, quam epitheto molestem uocant poetæ.

29. 53. Ingratus) Inuitus, coactus, contra animi uoluntatem.

29. 57. In peculio Proserpinæ) Eleganter pro eo qui fuit morti proximus, & iam iam iturus ad manes dixit.

30. 13. Fixus in lapide steti) Tanquam lapideus factus ob stuporem.

30. 40. Lætabit) Noue, tamen antique dictum, pro eo quod est hilarabit letificabitque, ac lætam faciet.

30. 42. In ære stet imago tua) Significat decreuisse æream statuam dicendam Apulcio

tanquam patrono.

31. 6. Balnearibus) Omnibus ad usum balnearum pertinentibus.

31. 22. Vultuosam frontem) Tristem & indignabundam.

31. 41. Plumeam lacteamque) Mollem, teneram, & candidam.

31. 58. Vncino) Vncinus curvatura sua firmiter continet occlusas fores.

32. 57. Tectum scandulare) Scandulae sunt tabulae angustae & oblongae, in laminas quasi crassiores scissae ex magnis arboribus, à scindendo, quasi scindulae ut quidam autumant. Alij scandulas à scandendo deducunt,

quoniam in columinibus tectorum ad tegulas imbricatasque sustinendas collocantur, quod ascendentes scandere solemus. Inde tectum scandulare, pars domicilij superior, quod scandulis cõmunitu est, & quod scalis ascendimus.

33. 5. Duratibus damnis) Reliquias intelligit naufragorum.

33. 8. Clauis) Clauus genus est ulceris, qui in pedibus maxime ex contuso nascitur.

33. 25. In insani modum aiacis) Qui ob praelatam sibi ab Achille in iudicio Ulysses in insaniam adactus pecunia caedebat, & offendens κριὸν τινὰ ἐξοχοῦ, ὃν ᾤετο εἶναι ὃδ' ὠσεία, Διὸς ἐμασίγῳσεν. Vide in Sophoclis tragedia, Αἰῶντι μάσιγ' ὀφῶσεν satis superque.

33. 33. Adoriam) Laudem siue gloriam, proprie bellicam, quod uictores à uictis adorantur. Alij ab adoreo, quod est farris genere deducunt ut Festus inquit.

34. 7. Ruerile corollarium) Indicat posticum concubitum.

34. 35. Decantatus) Nullo incantamento deuotus.

34. 50. Vulpinarius) Vulpinari, fraudibus & mendacijs uera puertere, ac fraudulenter agere.

35. 3. Nullam aliam meae Fotidi) Pro eo quod est, nullam magis uelle quam Fotidem.

35. 21. Anethi) Vide Ruell. lib. 3. cap. 43. quid sit anethum.

35. 42. Natura) Genitalia intelligit.

36. 11. Demussata) Dissimulata & cum si lentio indignationeque transmissa.

36. 34. Meditullio) Medio. est autem tullium paragogica syllaba.

36. 34. Hippona) Equorum & stabuli dea.

36. 45. Cantherium) Cantherius, equus proprie cui testes sunt abscissi.

37. 11. Ad extremas incitas) Ad extremam necessitatem egestatemque. Verbum antiquum.

37. 37. Rosae uirgines) Illibatae, intactae, incorruptae.

In librum quartum, annotationes.

38. 45. Equum currulem) Pernicem, & cursu uolaticum.

38. 55. Calyculos) Calyx, folliculus est, quo
flos primum, mox seminis foetus clauditur.
39. 26. Ex re nata) Prout res contigerat.
39. 52. Causaria missione) Qua miles mi-
nus idoneus uitio ai uel corporis renūciatur.
40. 6. Posthumæ (pei) scite pro ferotinae ni-
mis & tardæ, & quasi post mortem iumentū
irrite & cassæ.
40. 56. Orci fastidiū) Tanq̄ sit ānosa nimis.
41. 21. Inter choros) Beroaldus inter fo-
ros legit, exponens inter sedilia.
41. 27. Semiferis Lapithis Thebanis, Cen-
taurisq; quid factum sit inter Lapithas Cē-
taurosq; notum est ex Poetis, quibus in conui-
uio conuitia & rixæ, mox pugna atrox ac cæ-
des. Beroaldus putat pro Thebanis posse legi
Telamonibus, ut sit (inquit) triplex compa-
ratio Lapitharum.
41. 54. Thebas Heptapylos) Thebæ Bæotiaē si-
gnificatur. Euerūt & Thebæ Lucanæ i Italia,
& Thebæ aliæ i Cilicia patria Andromaches.
42. 5. Aureos folles) Follis inter cætera etiā
crumenam & marsupium significat. hinc fol-
litus pro bene nummatus.
43. 50. Bestiarum (aginas) Damnatos ad
bestias indicat.
43. 51. Cōfixilis machinee sublicæ) Erat in-
quit machina sublicis siue lōgurijs cōpacta cō-
fixaq; sublicæ perticæ sunt & pali lignei.

44. 30. Examurcatur) Repurgatur sanie, ac
madore sanio sō. Est tamen amurca proprie, sā-
nies olei.
45. 17. Noualibus suis) Iussit deportari i no-
ualia. Est aut nouale qđ alternis ānis feritur.
45. 42. Capulos carie) Capulum sepulchrū
dixere ueteres, quōd corpora capiat.
45. 49. Expilationis uadimoniu) Quēadmo-
dū præsentes in iudicio sisti solemus, sic cohor-
tē latrocinālē exhibitā ad domū expilādā ait.
47. 38. saliares cœnas) Lautas & opulētas,
à salijs sacerdotibus ita dictæ, quia p dies se-
stos salij luxuriosas cœnas facere dicebātur.
47. 42. Fauces araneætes) Significanter ex-
pressit famelicum & esurientem, ut uidelicet
quædā araneæ tela intra esuriētis & oscitan-
tis os patulum extendi uideatur.
47. 52. Qualiū) Canistrū & panariū intelligit,
uas scilicet quo panis seruatur. Rumiigare autē
dixit, qđ rumiare & uulgo mastigare dicitur.
48. 3. Filo liberali) Venustate & liniamētis
faciei decorā, Lucian⁹ dixit ὀραίαυ, σφὸδ' ἔρα
καλὴυ.
48. 3. Matronatus) Dignitas matronalis.
48. 10. Cōpendio) Lucrum intelligit.
48. 17. Quidni) Comicum est usitatissimū
Apuleio, pro certe, aut quare non.
48. 58. subsiste) Inusitate, pro succurre &
opem fer, dixit.

49. 6. *Consobrinus*) *Consobrini* quasi *conso-*
rini, ex duabus *sororibus* editi.
49. 29. *Instar Athracidis uel Pirithoi*) *In-*
star Hippodamiæ filie Athracis uel Pirithoi.
Pirithous enim cum duceret uxorem Hippo-
damen, Centaurosq; ad nuptias inuita sset, illi
uinolentia libidinèq; simul extinulati, nupti-
as disturbarunt. Ex quibus Eurythus Hippo-
damen rapuit, alij alias. Hinc inter mensas nu-
ptiales atrox pugna, qua Centauri sunt par-
tim cæsi, partim in fugam uersi.
49. 47. *Mea Herilis*) *Beroaldus legit me her-*
cules, inquiring, Adnotanda est impropria nec
fœminæ congruens adiuratio.
50. 12. *Admouentes oribus suis dextrâ*) *To-*
tus locus gestû & morè adorantiû exprimit.
50. 28. *Paphum nemo*) *Loca memorat Ve-*
neri sacra. Est autem Paphos oppidum Cypri,
cuius numen & regina est Venus. Gnidos itè
in sula Veneri dicata, ut etiam Cythera, unde
Venus Cytheræa.
50. 31. *Puluinaria proferuntur*) *Lectuli si-*
mulacris Veneris dicati habentur neglectui,
palâmque & contemptim depromuntur. Ali-
quando capiuntur pro tēplis, ut infra in prin-
cipio sexti libri.
50. 39. *Floribus fertis*) *In coronamentis*
contextis.
50. 46. *Partiario honore*) *Qua ex parte di-*

midia cum Psyche communicatur.

50. 51. *Pastor ille*) *Emphasis est in prono-*
mine, intelligitq; Paridè, cuius nota est fabula.
51. 22. *Reflui litoris*) *Mare intelligit unde*
ἀναδ' ὡ μὲν ἦς cognomētum meruit, tanquã
è mari emergens.
51. 28. *Portumnus*) *Deus est marinus qui à*
portibus, quibus præest, ita dictus est.
51. 30. *Salacia*) *Neptuni uxor, antiquitos*
dicta inferior aqua maris: salacia, quòd in sa-
lum redeat.
51. 31. *Tritonum*) *Eorum effigies à Ver-*
gil. describitur.
51. 53. *Dei Milesij*) *Miletos, Ionie Asiaticæ*
caput, ubi fuit oraculum Apollini Didymæo.
Miletos autem dicta est à Mileto Apollinis fi-
lio, qui dedit & nomen Milesiæ.
51. 56. *Græcus & Ionicus*) *Athenienses ex*
responsò Apollinis Delphici communi consilio
totius Græciæ colonias duodecim uno tempo-
re in Asiam deduxerunt, summam imperij po-
testatem dantes Iono, quem Apollo Delphicus
suū filiū in responsis est professus. Is colonias
has in Asia deduxit, unde Ionia regio dicta.
52. 17. *Tibiæ xygiæ*) *Coniugalibus, qua in sò*
lennitate nuptiarum uti solemus.
52. 17. *Lydi modum*) *Musica Lydia luctui*
& querimoniae accommodata, ut Dorica bello
& uirilitati, ut Phrygia mollitiei & religioni.

52. 20. suo flammeo) Velamento nuptiali.
 52. 23. Edicitur iusticiū) Luctus publicus.
 52. 56. Præluxerant) Ante tempus scilicet,
 cum inflammassent ante nuptias, uel etiā an-
 te Psyche gestauerant.
 54. 34. Semivotūdo) Hemicyclo, cænatione
 effigie circuli dimidiati, qua forma cænaculū
 uel mensa, dicitur etiam sigma.
 56. 9. Eorum eiulatibus) Videtur contra si-
 dem omnium exemplarium earum scilicet so-
 rorum Psyche, legendum.
 56. 55. Foetu satiante) Existimāt enim eru-
 diti deteriores esse foetus nouissimos.
 57. 13. Cucurbita caluiorem) Quidā legūt
 glabriorem, & quouis puero pumiliorem.
 57. 43. Differamus) Inuulgus publicæmūsque
 58. 4. Velitatur) Obiectat & iaculatur.
 58. 6. Perfidæ lupulæ) Nomē est pbrosum.
 58. 25. Punctulo) rē obscenā tēte indicat.
 58. 57. Erogatus) Rogando exoratus.
 59. 9. Iugu sororium) Duæ sorores animis
 corporibūque societatae indiantur.
 59. 22. Perula) Vtvero, cōceptaculoque foetus.
 60. 22. Ingluue) Ventris aut gutturis, ut
 alij uolunt capacitate.
 60. 47. Lurida) Pallida, & lurore deforma-
 ta. Tertiata autem uerba uocat imperfecta, la-
 psantia, & ex pauore nutabunda.
 62. 51. Euectiois appēdix) Psyche quæ in-

- hæres pedibus euehebatur & pedula uisebatur.
 62. 53. Consequia) sequela à consequor.
 63. 24. Cannam deam) σίπηρα, nymphā
 amatam à Pane, in arundinem demutatam cū
 amatorem insequentem fugeret.
 63. 51. Inducta) in ædes sororis itroducta.
 64. 13. Arra) Arrabone & pignore.
 64. 26. Per saxa cautiū) Per aspreta saxorū.
 64. 39. Gavia) Gaviæ aues sunt aquaticæ,
 quæ bella gerunt dissidiisque cum anatibus.
 Vide Plin. lib. 10. cap. 32.
 65. 2. Inuestē) Imberbē, antiqui enim uestē
 barbā dixerunt, unde uesticipes, barbati.
 65. 8. Efflicte) Quod ante sæpius efflictm
 dixit, uehementer & perditē.
 36. 10. Succubam) Vicariam, æmulam, suc-
 cedensque in meam uicem, & locum.
 65. 34. De Patris tui) Martis scilicet.
 65. 35. Inductus) Institutus & educatus.
 65. 40. Vitricum) Martem Veneris mari-
 tum intelligit.
 65. 47. Stellionem) Probroso nomine & ma-
 ledico filium stellionem appellat. est enim stel-
 lio bestiola minor læta, ore maculoso.
 66. 15. Palpare) Mitigare & mulcere. pal-
 pare pprie manu mulcere, interdū p adulari.
 66. 25. Cordata) Dicitio non reijcienda pro
 circumspēcta, prudens & sagax.
 66. 36. Præuersis) Vel Iunone & Cerere

iam conuersis in aliud iter, atq; abeuntibus
uel posthabitis & relictis deabus.

In librum sextum scholia.

67. 21. Discretim) separatim, seiunctim, di
uisim, à discernendo.
67. 38. secreta cistarum) secludebantur
enim sacra, quæ dicebant *μυστήρια*, & occul-
tabant à prophanis, unde aliubi dicta est ci-
sta secretorum *capax*, ab *Apuleio*.
67. 39. Draconum) Quibus pinnatis uola-
ticisque curru uebitur Ceres, quem mox Tri-
ptolemo dedit, iubēs semina dispergere.
67. 40. Glebæ siculæ sulamina) Quod pri-
ma fruges alimētq; mitia dederit. In sula au-
tem Sicilia tota Cerei & Proserpinæ sacra.
67. 40. Currū rapacem) Quo raptam tra-
dūt Proserpinā filiā Cerei à Dite ex *Eumē-
siu* nemore, qui locus est in Media in sula *um-
bolicus* Siciliæ dictus.
67. 41. Terram tenacem) à qua retenta sit
Proserpina.
67. 43. Remeacula) Tāgit fabulā, quæ tra-
dit Cereē post longā filix disquisitionē ad su-
peros remeasse, ut Proserpina esset superis in-
ferisq; cōmunis, uidelicet cū matre sex, & al-
teros sex mēses cum marito *Plutone*. Remea-
cula autem uocat reditum reuersionemq; ad
superos, ut demeacula ad inferos.
67. 42. Luminosarū) Quia Ceres cū iuestiga-

re uellet raptam Proserpinam, dicitur inflam-
masse tēdas ex *Aetnæ* ignibus, illāq; sibi præ-
ferens orbem terrarum peragrasse. Mytholo-
gici aliter narrant.

67. 44. Eleusis) ciuitas est Atticæ mysterijs
Cerei incluta.
68. 1. Cognatæ) Veneris, quæ cognatione
Cerei iuncta est, utpote filia Iouis, quem fra-
trem Cerei fuisse tradunt.
68. 18. Manus aram) ritum sacrificantium
expressit.
68. 19. siue tu sami) Explicat loca quibus
Iuno religiose colebatur.
68. 29. *Xygiam*) quasi iugalem, quod præest
maritali coniugio.
68. 27. *Lucinā*) quā parturientes inuocāt.
68. 28. Iuno sospita) sospitatrix, salutaris,
opifera. Alludit autem ad cognomentum Iu-
nonis sospitæ, quo in *Lanuino* municipio
colebatur.
68. 36. *Nurus mææ*) Veneris uxoris *Vulca-
ni* Iunonis filij: uel Martis eadem Iunone
progeniti.
68. 50. *Cassæ speculæ*) irritæ & uanæ
spei. specula à spe diminutiuo uocabulo de-
rriuatur.
69. 3. *Lunæ detrimento*) significat currū
Veneris arcuatū fuisse, & ad effigiem *lunæ*
corniculatæ.

69. 6. Columba candida) Autumant erudi
ti columbas cum passeribus Veneri consecra-
tas, propter fœtum & coitum frequentem.
69. 7. Picta colla torquentes) Torquatam
columbam intelligit, à torque uidelicet quo
circa collum insignitæ sunt.
69. 13. Cælum filia pãditur) Narrant fœ-
minam ex pudendis cæli abscissis in marèq;
proiectis procreatam, quæ à spuma unde eo-
aluit Græcis ἀφροδίτης nomē aucupata est.
69. 18. Vocalis operæ necessariam usurã)
Petit Venus à Mercurio ut sibi paulisper usũ
præconis (cuius opera uocalis est) accommo-
det, fungatũque præconio in Psyche dis-
quirenda.
69. 22. Frater Arcadi) quoniã ex Ioue &
Maia in Cyllene monte Arcadia natus est.
69. 23. sine Mercurij præsentia) Locus ex
siderum & astrorum cognitione petendus.
nanque Mercurij sydus proximum stellæ Ve-
neris inferiore circulo fertur.
69. 25. Ancillam) Psychen intelligit.
69. 41. Retro metas Martias) hoc est ad
sedem domiciliũque Veneris, quæ Murtea
quasi Myrtea cognominabatur. Est autem
myrtus arbor Veneri sacra, & ut inquit Pli-
nius lib. 15. cap. 29. Et ara uetus fuit Veneri
Myrtæ, quam nunc Murtiam uocant. Erat
autem Romæ sub monte Auentino. De myr-

to uide etiam Ruell. lib. 1. cap. 100)
69. 43. Septem saua suaui) declarat præ-
mium indicij. Est autem septenarius nume-
rus, qui plenissimus potentissimũsq; est.
69. 57. Inter orci caneros) Cancrũ ab anti-
quis dicebantur claustra & septa, quæ for-
mula diminutiua dicuntur cancelli. Sensus
autem est, tanquam nullum amplius Psychæ
super sit præsidium.
70. 24. Impares enim) Conatur Venus ar-
gumentando demonstrare Cupidinis cũ Psy-
che non esse legitimas nuptias.
70. 29. Diloricat) discindit, dilacerat, dis-
cerptit.
70. 31. Frumento, hordeo) hæc & quæ se-
quũtur particulatim explicat libro 2. & 3.
Ruellius.
70. 38. Passiuam) Indiscretam & confusa-
neam, uocabulo à passim deducto.
70. 44. Moli) quod ante dixit glomulo, &
cumulo.
70. 54. sepedum populorũ) populosus nu-
merus formicarum. sepedes autem dicun-
tur à numero pedum, qui illis seni sũt, ut in-
sectis fere omnibus.
71. 6. Cibarij) plebei & uilioris qui secun-
darius etiam dicitur.
71. 24. Musicæ nutricula) quæ ante Canna
dea dicta est, à Pane adamata ut opinor.

71. 44. Furatrina) furto & rapina.
 72. 30. Pocillatorē Phrygiū) Ganymedem.
 72. 33. Dialeis uias) Iouiales & cælestes.
 72. 44. Trifulta uibramina) dictum propter linguam, quæ est serpentibus trifulta.
 72. 57. Mea pupula) Ironia est, abblādiē-
 tium est enim.
 73. 34. Continuaneris) eundo cōfeceris &
 consequuta fueris
 73. 51. Quidam senex) Quis hic sit non sa-
 tis constat.
 73. 54. Textrices) Parcas cōmode itelligas.
 74. 4. Canis) Cerberus scilicet triceps
 75. 14. Ad armile) significare uidetur re-
 positorium fraudis & doli, accipiturque pro
 instrumento & apparatu uersutiarū uasfri-
 tiarūmq; Vocabulum est infrequens.
 75. 25. Legem Iuliam) quæ adulteria coer-
 cēt & adulteros punit.
 75. 27. In serpente) Serpens Iupiter fa-
 ctus est ob Deolidos puellæ amorē, sicut Mne-
 mosynes auis, pastor.
 75. 43. Alumnatus sum) nutriui, educaui,
 uerbum infrequens.
 76. 18. Paniſcus) per diminutionem à Pan-
 deductum.
 76. 19. Conuenit in manum) eleganter ex
 legalis doctrinæ uerbis.
 76. 32. Prandiōque raptim tuburcinato) ra-

ptim sumpto & comeso.

76. 51. Vulturys) indifferenter antiquis
 uultur, uulturis, & uulturius declinatum.
 77. 57. Opem feræ) succurrite atque opi-
 tulamini.
 78. 43. Viæ herciscundæ) Verba scitè &
 condecenter usurpat iuriconsultorum. Per
 familiæ herciscundæ actionem ut inquit Vl-
 pianus diuiditur hereditas. Quæ quidē actio
 proficiſcitur ex lege duodecim tabularum.
 Nanq; hereditibus uolentibus à communione
 discedere necēssarium uidebatur aliquam a-
 ctionem constitui, qua inter eos res heredita-
 riæ distribuerentur. Sicut ergo inter litigato-
 res de proprietate soli agitur, sicut quæstio-
 nes finales existunt inter cohæredes de fami-
 lia herciscunda, hoc est hereditate diuidenda
 (familia enim ibi accipitur pro pecunia &
 rebus hereditarijs) ita A puleius festina trās-
 latione inquit se contendisse cum puella de
 uia herciscunda, cum illa dextrorsum tende-
 ret, hic uero laeuorsum. Totus locus est ex uer-
 bis iuris desumptus.
 79. 4. Pinnatam Pegasī celeritatem) Pega-
 sum Neptuni & Medusæ Gorgonis filiū esse
 dixerunt, qui in Helicone saxum ungula fe-
 riens, produxit fontem, qui ex eius nomine
 Hippocrēne dictus est. Bellerophontes ex hoc
 equo decedens crus infregisse dicitur: equus

autem subuolasse, qui inter sydera constitutus à Ioue existimatur.

79. 6. Domus loricam) Obsessores urbium; ultra iactū teli fossam faciūt, eāq; uallo, sudibus, turrulis instruūt, ut erūpētibus è ciuitate possint obistere, quod opus lorica uocat.

79. 34. sequestro) Sequester medius inter duos altercātes, & ut uulgo dicitur, mediator p̄ eius qui electus sit, ut inquit Gel. li. 20. ca. 10. utraque pars fidem sequatur. Nunc asinus

eleganter dicitur sequester fugae uirginalis, tanquam uirgo fugiens illum sequuta sit, eiusque fidei fugam suam commiserit. Lucianus expressit p̄ ὑπηρετήν κείνῃ δ' ἰόντων.

79. 40. Institium & fartilem) in quo puella inserta sit & inclusa. Fartilis autem, qui instar farcininis impletur, ac farcitur.

Libri septimi scholia.

80. 44. Lucius) Apuleius significatur.

81. 51. Falsam notoriam) delationem notificationemque notificauerat, & me notatione fœdissima infamauerat.

82. 30. Crustata crassitie) crusta enim interdum & crassitudo callosa impenetrabilisq; obducitur corporibus, quæ pluuia, æstu, aut frigore durata sunt.

82. 35. Ipsaq; morte meliorem) mortem antiquitus bonum appellabāt, quoniam ærumnarum finis est & requies malorum.

82. 43. Manipulos) contubernia factionis gladiatorie.

82. 48. Ducenaria) Quarta decuria ab Augusto Cæsare addita quæ ducentariorum uocaretur, iudicarentq; de leuibus causis, ita à ducentorum sestertiorum censu dicti, cum legitimorum indicum essent quadringentæ sestertia. Hunc autem Apuleius dicit de ducentariorum numero fuisse, uel Cæsaris publicanum exactoremque.

82. 55. Plotina) Quo nomine fuit Traiani Cæsaris uxor.

83. 10. Zacynthū) Insula est Zacynthus àe Aetoliā, p̄ Cephallenā, Ithacā, atq; Dulichium.

83. 12. Litus Actiacū) Actiū Epiri p̄ motorium, & oppidū cum templo Apollinis nobili.

83. 31. Militarium uexillationū) Vexillationes dicūtur alæ eequitum, à uelo, quia scilicet uelis uterentur.

83. 33. Medijs orci faucibus) ille ita dicitur euadere, q̄ præter spem euadit, subduciturq; ab impendente morte.

83. 35. Abūdante) Aliās undāte. sunt autē uestes undarum modo fluctuantes.

83. 36. Mitellaq;) ὑποκαπίσι κῶσ̄ à mitra deductum, quod est muliebre tegumentum, ut pileum uirorum inquit seruius.

63. 38. In sequiorem) id est muliebrem, qui sequior & deterior, aliusq; à uirili est.

83. 50. Istam sportulam) Qui coeunt colle-
gium, & in sodalitiij societate cooptantur, si-
lent conferre pecuniã ex cõstituto. Et si quis
in duobus collegijs fuerit, eligere eum oportet
ex præscripto principali, in utro magis esse
uelit, accepturũ ex eo collegio à quo recedit
nunc id quod ei competit, ex ratione quæ cõ-
munis fuerit. Id nũc nomine sportulæ & do-
tis significatur. nam sicut uxor tradita dote
recipitur à marito in cõtubernium cõmune,
fitq; particeps rei maritalis: ita latro pecuni-
am quasi dotem confert in collegium latro-
num, tanquam uadem & prædam. sportula
autem nomen est erogationis.

83. 58. Diuite) ex quo effuderat duo millia
aureorum.

84. 47. Marti Comiti) honorifici appella-
tione usurpatur ἀκρίβως, cum aliqui capia-
tur pro inferiori. Itaq; Comes ut infra sequit-
or Mars dicitur, qui comitatur, sequitur, fo-
uet in bellum euntes.

84. 57. Comminantes) simul agentes. Mina
re enim agere gregẽ est, & ante se propellere.

85. 8. satule) abundanter & copiose, à sa-
tis deducta dictione.

85. 25. De alieno corio) quasi dicat, ludis
alieno nõ tuo periculo, metaphoricè.

86. 27. Camelo Baetriano) de duobus gene-
ribus camelorum Bactrianorum & Arabi-

corum uide Pli. lib. 8. cap. 18.

86. 29. Hordeo lecto) electo, syncero: uel se-
paratim, lecto pro cubili molliori.

86. 45. Gregarius ille) magister gregis, quẽ
ante armẽtarium equisionem uocauit, Græcis
ἱπποφορβὸς ἢ βομυδὸς dicitur.

68. 49. subiugum dedit) ὑποζύγιον, sub
iugum me misit. ita Beroaldus.

87. 6. Congregem) gregi copulatum com-
mixtumque.

87. 21. Pulposi torulis) Tori & diminuti-
ue toruli, caro est musculoſa. Pulposa uero, suc-
culenta, cui inest robur & firmitudo.

87. 23. Remulsis auribus) subrectis, & qua
si retro ac sursum reclinatis. Quidam legunt
remissis

87. 25. Rege Thracio) Diomede Thrace, qui
equos suos humanis pascebat carnibus.

87. 4. Dedolabar) sustibus & ictibus leui-
gabar & perpolibar.

88. 5. superpondium) auctarium quod sar-
cinæ legitimæ imponitur.

88. 6. supercilio) margine & summitate.

89. 15. Auerſam Venerem) Cõcubitũ eius-
modo indicat.

89. 24. In corona omnium) Quidam codi-
ces eleganter habent in coram omnium. An-
tique enim dictũ p corã omnibus, & frequẽs
Apuleio dictio, ut ex sequẽtib; liquebit.

89. 41. Affirmatum) lege offernatū, hoc est induratū, concinnatum inspergine cinerulēta.
90. 6. Ferramētis) quæ castratoria dicūtur.
90. 8. Diffitis) diductis atq; disclusis.
90. 11. Ex tunc) quidam legunt extreme.
90. 26. In extremos poplites recello) id est retraho & cessim reduco, reclino, retroduco. Hinc recellucuniae meretrices ad plantum in Pænuulo.
90. 26. Virilitatis) genitalium laniatum.
90. 41. Peruicax) pertinax, p̄tinaciter per-seuerans & peremitter.
90. 57. Ob indicinæ præmiū) noue pro indicij, Græci autem uocant τὰ μινυτῶα.
91. 19. Bellerophontem) Bellerophontes ut memorant Pega sum equum alatum & uolaticum ex Pyrene fonte Corinthiensi potātem deprehendit abduxitq; Cuius præsidio liberatus à Chimææ monstro multiformi. Quā cum interemisset, & inde uictor profugeret, cum ad cælum equi pinnati beneficio cōtenderet euolare, neq; iam longè abesset, despicens ad terram timore, perterritus decidit, atque ita mortē oppetit. Alij aliter narrant.
91. 31. Naturam) uirilitatem & genitalia.
91. 56. Precariam uocis usurā) sensus est, si tibi usus uocis temporarius concederetur, ut loqui posses, nulli tamen persuaderes te huic culpæ non esse confinem.

92. 7. Conferuo, magistro) ἐλὶμαξ est sine gradatio adaugens rei atrocitatem.

92. 30. Althææ) Nota est fabula de Althæa matre Meleagri, quæ cum uidisset geminos fratres Toxæ & Plexippum interfectos à filio, referri, uolens ulcisci fraternos obitus furore extimulata coniecit in medios ignes titionem quo uita Meleagri cōtinebatur. Vide plura in Metomorph. Ouid.

In librum octauum scholia.

93. 1. Bpssequæ) bubulci, à sequendis bobus dicti.

94. 1. Feras) scilicet mitiores.

95. 11. Bestiæ dabat) Quod ipse parricidiū manu sua fecerat, id apro assignabat, & à bestia factum simulabili tristitia emētibatur.

95. 52. Lurore & illuue) pallore buxæ & sordibus.

96. 42. Interula) tunica interiore, uulgo amissa dicta.

96. 6. De ipso nomine) hoc enim indicat dictio Thra sillus, deriuata nimirū ἀπὸ τῆς θρᾶσας.

97. 9. sauciantis) aures scilicet Charites.

97. 32. Pronus (spei) pro in spem, antique.

97. 58. Inter Orcum & solem) quoniam luminibus orbatus errat incertus, & dubius utrum uiuentibus an defunctis sit annumerandus.

98. 16. *Acu crinali*) quam ad cultum capitis adhibebant.

100. 10. *Satis agentes*) quod alij dicunt *satagentes*, *anxij* & *curiosi*, *curiose* discursantes in rebus suis obeundis.

100. 14. *Iubilationibus suis*) *Iubilare* rusticorum est ut *quiritare* urbanorum. Hinc *iubilationes* & *iubila*, *inclamatōes* & *uoces* rusticorum. Paulo p̄d̄st tamen ἀκῶγος ponit *quiritare* pro *iubilare*.

100. 15. *Nobis inhortantur*) in nos hortantur & concitant.

100. 24. *Inscindere*) *dilacerare*. alias *inscendere*.

100. 40. *Protelamus*) *propulsamus* & *longe propellimus*.

101. 5. *Spongijis in acidatis*) *liquoris infusione madens*, uocabulum minime *tritum*.

101. 11. *Lacte*) *accusatiuus* atiquus p̄ lac.

103. 11. *Ruderarium cribrum*) *signatur* asinus nulli rei prorsus utilis, nisi ut ex eius corio fiat *cribrum*.

103. 24. *Crotalis*) *Crotala instrumenta* sunt strepera & sonora.

103. 25. *Deamq; syriā*) Cuius *statua* multiformis, quæ qdē esset *Iuno*, haberet tamē aliqd *Palladis*, *Veneris*, *Lunæ*, *Rheæ*, *Dianæ*, *Nemefios*, & *Parcarum*, quæ altera manu tenebat *sceptra*, altera *fusum*: in capite *radios* fe-

rebat, & *ignem* & *ceston*. *Communia* omnino & *ferè eadem* numima esse prodūtur *dea Syria* & *Cybele*, & ut, inquit *Augustinus*, nō sunt tam *multæ deæ*, q̄ *multa unius nomina*.

103. 46. *Lurconē*) *edacē*, uoratorē, & aduenem. *Lurcare*, cum *auditate* cibum sumere.

103. 51. *sanctus sabadius*) *Eundē* haberi solē atq; *Liberū* accepimus, inquit *Beroaldus*, quem *Sabadium* nuncupātes *magnifica religione* in *Thracia* celebrant.

103. 51. *Mater Idæa*) *Cybele*, ab *Ida mōte Phrygiæ*, & *Cretæ* sortita nomen.

104. 5. *Depensō*) *depensum accipe* p̄ soluto. *Verbū* ex *ritu* *priscorum*, apud quos *asses librales* appendebantur.

104. 19. *Non ceruā pro uirgine*) *Alludit* ad *fabulā Iphigeniæ*. *Græci* in *expeditionē Troianā* p̄ficetes, cū in *Aulidē* uenissent, *Agamēnon æruum Dianæ* *ignarus* occidit. unde *irata dea* *flatus uētorum* remouit, & in *undis* *uiolentior cōmota* *tempestas*, cū *nauigare* non possent, & *pestilentiam* *sustinerent*, *oracula* *consultata* *dixerunt* *Agamēnonio sanguine Dianā* esse *placandā*. Ergo cum ab *Vlysse* per *nuptiarum simulationē* *abducta Iphigenia* in eo esset ut *immolaretur*, & ante *aram* *consisteret*, *numimis* *miseratione* *sublata* est, *cerua* *supposita*. *Ipsa* uero *translata* ad *Tauriam* *regionem* *regi Toanti* *tradita*, *sacerdos* & iiij.

Diana facta est.

104. 20. Succedaneum) suppositum, subditum, uicarium.

104. 23. Cave ne solus intellectus totus obsequens, & venerens.

104. 29. Stipe de mensa) pecunia numerata & soluta.

104. 42. Crocotis) Crocotæ tunicæ infectæ croceo colore, qualia uestimenta delicata sunt & effœminata.

104. 42. Carbasinis) Carbasum genus lini mitra tenuitate.

104. 49. Euâtes) bacchantes, & uoî clamâtes, furore diuino afflati.

105. 16. Tessellatû) quasi p tessellas distinctû & numerosis p interualla talis cõtextû.

105. 27. Pausam carnificinã) quietē & cessationē lacerationis & uerberationis.

105. 17. Commulcat) quasi feriendo demulcet, per quod syriacû sacerdotem suspensã manu & leni se uerberasse dicit.

105. 49. spurcissima propudia) syriacos sacerdotes dicit, qui ob prostitutã pudicitia, merito ita nominantur. nam propudium cum maledicto dici putant eum, à quo pudor & pudicitia procul sunt. spurcum quoq; dicitur obscœnum, impurum, lutulentum.

105. 50. Illicitæ libidinis) posticæ & ppostereæ

105. 53. Vredimbus) Vredines, ardores,

præritus, incontinentia libidinum.

106. 9. Vicinos partiētes) cum uicinis cõmunicantes, impartientēsq;.

106. 34. Exercitus) exercitatus. bene legatur excitus, excitatus cõmonitûsque.

107. 7. Protrimētis) Protrimēta, edulia minutim trita concisãq; à protèrendo dicta.

In librum nouum annotationes.

108. 15. Per posticam) per partem ædium posteriorem, ostiumq; posticum.

109. 12. Inuergens) immergens à uergo.

109. 2. Circûforaneû mendicabulû) Quoniã dea syria circumfora & conciliabula circûlata, pecunias & res alias emendicabant.

109. 47. Insinuatis) inflexis, compressis & complicatis.

109. 56. Forensi negotio officinator) Cum magister officinæ nostræ hodierno die occupatus esset negotio forensi, ideo nos quoque fuimus feriati.

110. 7. Exobrutû) erutû, de præoptû, extractû.

110. 13. Abditamento) detractioe ac deductione pretij.

110. 26. Aes de malo) Qui pecuniã de maleficio partam habet is prodigius æris esse sôlet, & in rebus emendis incuriosus.

110. 35. Dedolabat) subagitabat, expolibat in obscœno sensû.

111. 11. Lacmosis incilibus) iciles fossæ di

cuntur, quæ in uijs sunt ad aquam deducē-
dam. Lacunosum autem dicit profundū, de-
pressum & concuum.

111. 13. Subluuie) sordibus, immunditia.

111. 42. Affanias) nugæ, uerba futilia, ac
mera mēdacia, inclinata dictio à fando.

111. 44. Tullianū) Generaliter carcerē in-
telligit, nō partē subterrneā carceris Romani.

112. 30. Helcio sparteo) quod tēniam &
copulam sparteā ante dixit, ab ἑλκω, quod
trabo est.

112. 40. Tegili) subligaculo tegumentōq;
uerendorum, à tegendo.

112. 43. Frontes literati) habētes in fron-
te notas literarum cauterio inustas, qua pœ-
na affici solet seruus ob noxam.

112. 53. Follicantes) in star follium recipro-
co spiritu nares agitantēs.

113. 28. scæua) ominosa & sinistoritatis
plena. Viriosa, appetens uiri, libidinosa.

114. 12. Caperatum) rugosum, horridum,
seueritudinem superbiamque præferens.

114. 24. Decurionem) in municipijs & co-
lonijs decuriones dicuntur qui Romæ sena-
tores.

115. 28. Mentis salo) animi perturbatione.

116. 1. suspectus) suspectans, actiue.

116. 20. Cordolio) à dolore cordis cordo-
lium dictum est.

116. 41. Deuotasti) Deiotarē, pro eo quod
uulgo dicitur blasphemare, maledicere, exe-
crari.

117. 19. Antecurforiam potionem) Prima
potio quæ cœnā antecedit. & Gustū pro ien-
taculo uidetur accipere.

117. 24. Crurum fragium) Aemulatio est
Plautina. Deprecari autem pro imprecari
posuit.

118. 10. Salutem est imprecatus) In bonā
partem dicit.

118. 44. Temperius) Maturius & citius.

118. 48. Quippini) Pro quippe, nempe.

119. 3. Prominabat) Vt ante dixit commi-
nantes à minare, quod est agere.

119. 22. Partiaro tractabo) Vt dimidius
sit uxoris ex membris anterioribus, dimidi-
us sit ipsius ex membris posterioribus.

119. 34. Alterorsus) In alterum cubiculū
seclusa.

119. 49. Nuncium remisit) Libellum re-
pudij significat.

119. 53. Ad armillum) Quod supra armi-
le uocauit, fraudis malitiæq; muliebris repositi-
torium indicans.

120. 9. Secius) Aliter uel tardius.

120. 27. Anteuentulæ) Ante frontem pro-
pendulæ, antiæ & capronæ etiam dictæ.

121. 35. Lactucæ) De lactuca eiusque ge-

neribus varijs uide Ruellium libro secundo
capi. 69.

121. 37. Instar scoparum) Dicit se esitas-
se lactucas, quarum semen senecta erat deco-
loratum, quæ cariota succi amaritudine &
aspidine scopas representabant.

121. 50. stadium) Quod continet 125
passus nostros.

122. 16. Reliquias prandij) Mensa uacua
tollit non sinebatur antiquitus, sed cum adhuc
aliquæ reliquæ superessent.

122. 16. Imitus) Aduerbiū est ab imo
deductum.

122. 50. Tota frugalitate) Frugalitatē pro
frugibus & frugum messe posuit.

123. 9. Mediatoribus) Mediatores pro con-
ciliatoribus, intercessoribusque posuit.

123. 23. suspendium) Verbum hominis
truculenti & insolentis, qui legibus homini-
busque per contemptum mandat, ut se suspē-
dant. quo uerbo denotat se legas flocci facere.

125. 3. Vite quam tenebat) Ex ritu & di-
sciplina Romana, apud quos militare quasi
insigne & gestamen erat uitis, quam centu-
riones prope peculiariter gestabant, eaque pec-
cantes milites castigabant.

125. 7. Vbi ducis) Aut nouē dixit, aut tan-
quam imperitum linguæ grammaticæque la-
tinæ introducit.

125. 20. Manipulos) Fasciculos, quales fe-
rè Parisijs conspiciuntur ab asinis circūferri.

125. 28. Genua contingere) Quod faciebāt
supplices, altera manu genua tangentes, altera
mentum.

125. 56. Orificio) tegumento, operculo, quo
cistæ os recluditur.

126. 9. Per sacramenti genium) Milites per
genium imperatoris & maiestatem iurant, om-
nia se strenue facturos, quæ præcepit im-
perator.

126. 9. Ob amissam spatham) Miles enim
qui in bello arma amisit, uel alienauit capite
punitur.

126. 30. Scratino) Pro scrutatione, inuesti-
gatione. Verbum plebeium, eruditus tamen
usurpatum.

126. 41. Inquieti procacitate) Inquieti pe-
tulantia.

126. 45. Collimatis) Obliquatis & detortis.

126. 55. De prospectu & umbra asini) si
gnificat ex re insperata sæpe magnas res pro-
di atque manifestari, adduciq; in discrimen.

In librum decimum scholia.

129. 16. Illud causæ faciens) Causatus.

129. 45. Vindictæ compendium) Viam ad
uindictam priuigni cōpēdiariam & breuem.

129. 48. Personata) Ficta, composita, si-
mulata.

129. 54. Comprimere) Verbum obscenæ significationis.

130. 40. Martiique iudicij) Areopagitas intelligit, qui iudices senatoresque Atheniensium fuisse.

130. 25. Cruciarius) Dignus cruce.

131. 14. Culleo) Pœna parricidæ more maiorū hæc instituta est, ut parricida uirgis sanguine uerberatus in culleo insuatur cum cane, gallo gallinæo, uipera & simia.

131. 15. Cum iam sententiæ pares) Riturum iudicantium Romanorum exprimit, quem ex Asconio Pædiano licet cognoscere.

132. 31. somniferum mandragoræ succū) De utraque mandragora copiose Ruellius libro. 3. cap. III.

132. 53. Feralibus amiculis instrictus) se. pulchralibus uestimentis illigatus.

133. 31. Crustula) Edulia mellita, operisq; pistorij, fortè quæ $\omega\lambda\alpha\kappa\alpha\upsilon\tau\epsilon\varsigma$ dicuntur, & reliqua quæ sequuntur cibos significat ex opere dulciario, à figura ita dictos.

133. 33. Scitamenta) Edulia ex eo dicta quæ sciti saporis sint.

134. 1. Omnia cætera) Græcissimus $\tau\acute{\alpha}\lambda\lambda\alpha\epsilon\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha$, id est in omnibus cæteris.

134. 12. Eteocleas contentiones) Capitales & aærbas. Ab Eteocle qui fratrem Polynicem odio exitiali infectatus est.

134. 22. Phineias dapeis) Notum est quomodo Harpyiae mensas Phinei Arcadiæ regis contactu immundo, & uentris illuue sedauerunt, cibosque ei obcæcato tantisper inuolantes diripuerunt, donec ab Argonautis expulsa ad insulas Strophadas confugerent.

134. 25. Aruina) Pinguedine succosa, aruina tamen proprie pingue illud durum.

135. 4. Laferè) De hoc abunde Ruellius capit. 52. lib. 3.

136. 36. Asinaria Pasiphaës) Oppido quæ decenter Pasiphaë asinaria mulier dicta, quæ ita expetebat asini concubitum; sicut illa Pasiphae poetis celebrata tauro supposita, ferinos coitus adamabat.

136. 48. Muricæ Tyrio) Muricæ conchæ sunt quales purpura, ex quorū sanguine tinguntur uestes infecto pretioso.

137. 6. Posciummia) Decenter fictum ex posco & nummis, ut illud quod mox sequitur negociummia.

137. 7. Aduentorum) Quidam aduectorū.

137. 18. Proluuium libidinis) Cupiditatē, desiderium coeūdi, quasi prolubiū à lubēdo.

137. 27. Ex unguiculis ppruiscens) Quādo uel extremis corporis partibus extimulatur in coitum.

137. 34. Tenco meum palumbulum) Verba sunt matronæ ablandientis asino.

137. 44. Operosa) Plena operarum Venē-
riarum.

139. 19. Sacram) Sacratam & diuinam ab
effectu, cæteris longe præstantiorem.

139. 20. Profenpinæ sacra) Potio uenenata
& pernicialis.

140. 56. Confarraturus) Tribus modis a-
pud antiquos uxor habebatur; usus, farreo, co-
emptione. Verum confarratio solis pontifici-
bus conueniebat. Erat autem solennitas quæ-
dam uinculi maritalis, qua nouæ nuptæ far-
reum proferebant, quod est libi genus ex far-
re factum. Itaque alludens ad priscorum uer-
ba, simpliciter intelligi uult feminam publicæ
destinatam quasi uxorem asino, quæ publico
spectaculo, cum eo perinde ac cum marito cõ-
cumberet.

141. 21. Saltationem Pyrrhicam) Graphi-
ce formam saltationis exprimit.

141. 32. Tiara) Tiara ornamentum est ca-
pitis quod soli reges gestabant apud Persas.

142. 13. Cassides orbate) Nouè pro orbi-
culatæ.

142. 23. Hormum) Canticum impetuosum,
& alacritati bellicæ accommodatum, ab ὄρ-
μῶν. Quidam legunt orthrium, quod est Pal-
ladis bellici ardoris incentiuum.

143. 16. Catos illos) Apud prudentes illos
à quibus damnatus est Socrates,

In librum undecimum quædam annotata.

145. 58. Passiue) Passim & incondite.

146. 11. Palla) Vestimētum matronale &
honestæ mulieris.

146. 14. Contabulatione) à similitudine
dixit contabulationis domus.

146. 27. Cymbium) Poculum procerum si-
mile cymbæ, nauis. alij per syncopen quasi cis-
symbium, ligneum poculum ex hedera.

146. 3. Arabiæ felici) Fortè intelligit
thus quæ inde affertur, est enim aromatisera.

148. 51. Cataclista) Vestis undique clausa
à κατὰ κλείω.

148. 56. Magno Serapi) Apis rex Argiō-
rum transuectus in Aegyptum cum ibi mor-
tuus esset, factus est Serapis, omnium maxi-
mus Aegyptiorum deus.

149. 11. Cinctum pectoralem) Non tā cin-
cturam quàm uestem intelligas.

149. 36. Anubis) Qui & Mercurius, nun-
cius superum ac inferum prodibat attollens
caninum caput.

152. 4. Carchesio) summa pars ueli nauis
lis carchesium nominatur, ut inferior pater-
na, media trachelon.

152. 5. Cerucho) Ceruchos cornutus, poni-
turque pro cornibus naualibus, quæ in utruqs
ueli latus diffunduntur.

152. 13. Strophys anchoralibus) Vinculis.

152. 32. λαοῖς ἀφείσθ) Vt hodie quoq;
obseruatur. denunciat enim astantibus sacri-
ficis finito sacro, dicens Ite missa est.

152. 26. Pastophorū) Pastophori sacrodo-
tes sacrosancti quasi thalamiferi, hoc est in
supplicationibus pallium ferentes.

153. 33. Iege, rem diuinissimam.

155. 10. Capreolatimq;) In modū capreo-
lorum implicatæ. Est autem capreolus, qui
se erigit ad locum capiendum & uites impli-
cat.

155. 52. stolis) stolas accipit pro uestibus
sacerdotalibus.

156. 5. Grypes Hyperborei) Qui in Hyper-
boreis mōtib; nascuntur, quos haud procul
ab ipso Aquilonis exortu esse prodūt. De gry-
pibus, cum quibus bellum assiduum est Ari-
maspis Plin. lib. 7. cap. 2.

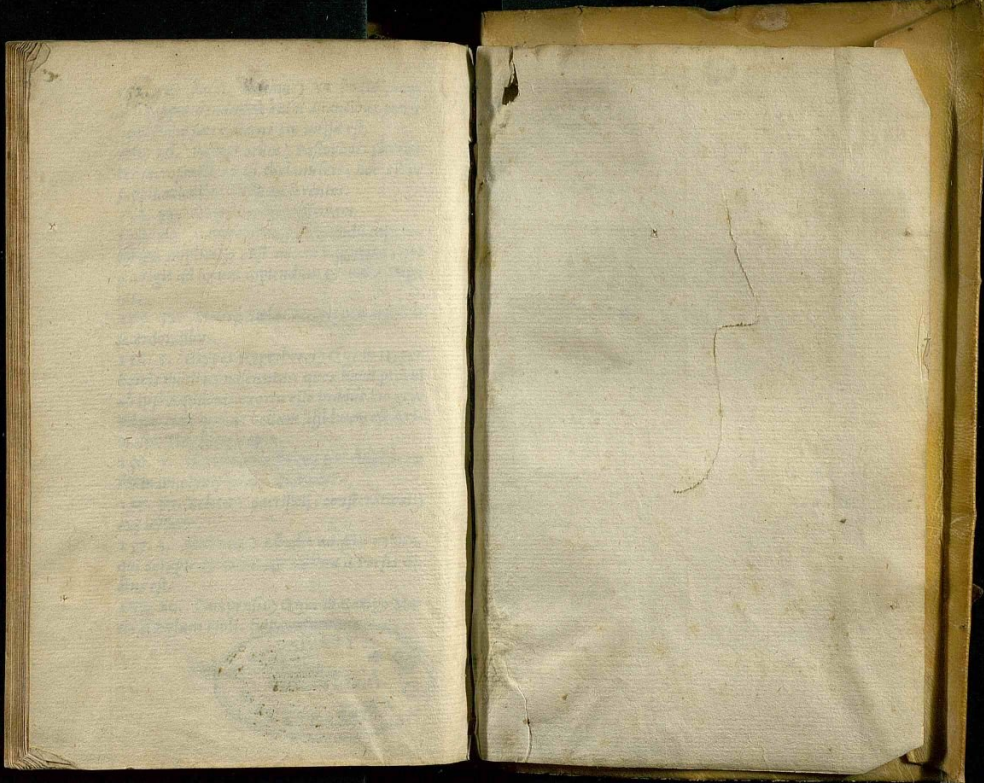
156. 7. Olympiacam stolam) Cælestem &
diuinam, olympijs dijs dicatam.

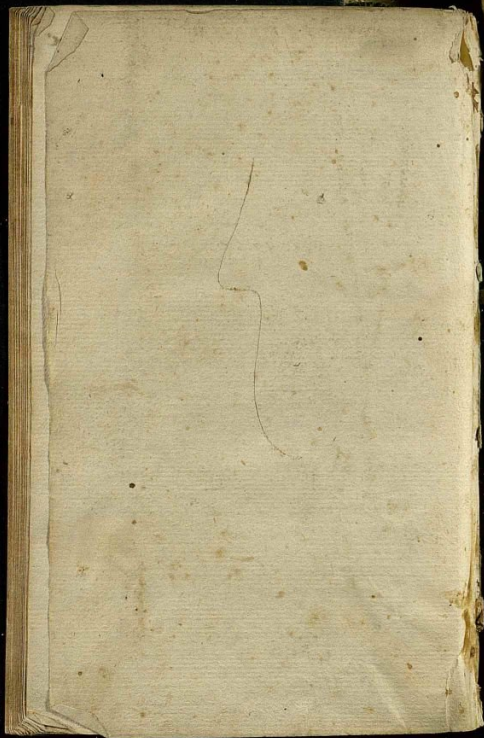
157. 27. Teletæ) sacrificij, consecrationis,
expiationis.

157. 3. Mithram) Alludit ad solis nomen,
qui Serapis & Osiris, & Mithra à Persis di-
ctus est.

157. 20. Campensis) Quia in Campo Mar-
tio templum Isidis fuit constitutum.

Est
Núm